

Per Meurling och Kurt Singer

Debatt: Den reaktionära maskeraden

De följande artiklarna publicerades i tidskriften *Clarté* 1937 (nr 8-37, 9/10-37 och 11/12).

Det hela började med två artiklar där Per Meurling uppåddar all sin polemiska förmåga för att göra Moskvarättegångarna trovärdiga och för att avslöja den ”antisovjetiska kampanj” som han menar startat i samband med rättegångarna – något som han karakteriserar som en ”reaktionär maskerad”. Per Meurling gör rätt för sig som en ledande kommunistisk (=stalinistiskt) intellektuell.

De två artiklarna fick journalisten/författaren Kurt Singer att reagera.

Kurt Singer var en antinazist som kom till Sverige 1934 – han hade flytt från Nazi-tyskland, där han stått bakom en underjordisk antinazistisk veckotidning. Vid den tidpunkt han svarade Meurling hade han redan i Sverige publicerat en biografi om den kände antinazisten och nobelpristagaren Carl von Ossietzky (*Carl von Ossietzky – fredskämpen i koncentrationsläger*¹) – när Ossietzky 1936 fick Nobels fredspris satt denne fortfarande i nazistiskt koncentrationsläger.

I Sverige försörjde sig Singer som antinazistisk frilansjournalist och artiklar från hans penna publicerades i flera svenska tidningar, bl a i Socialistiska Partiets (Kilbom/Flygs) *Folkets Dagblad*, vilket kan vara bra att känna till när man läser Per Meurlings kommentarer till Singers inlägg i *Clarté*.

Samtidigt som Singer var anti-nazist, var han också anti-stalinist, vilket förklarar varför han reagerade på Meurlings försvar av Moskvarättegångarna.²

I artiklarna nedan har jag försökt att rätta till transkriptionen av ryska namn så att de följer modern standard. Jag har även rättat en del stavfel. Några andra ändringar i originaltexterna har inte gjorts, däremot har jag tillfogat ett par noter (med källhänvisningar).

Allra sist kommenterar jag Meurlings, enligt min mening, undermåliga svar till Singer.

Martin Fahlgren

Innehåll

Per Meurling: Den reaktionära maskeraden I.	1
Per Meurling: Den reaktionära maskeraden II.	4
Kurt Singer: Den reaktionära maskeraden	11
Per Meurling: Svar till Singer	16
Slutkommentar till Meurling	22

¹ Boken finns på danska (!) på nätet, se [Carl von Ossietzky: Fredshelten i Koncentrationslejren](#)

² För fler biografiska uppgifter om Kurt Singer, se inledningen till [Folkets Dagblad intervjuar Trotskij](#)

Clarté 8-1937

Per Meurling: Den reaktionära maskeraden I.

En av grundtankarna i marxismen är, att de grundläggande, sociala händelserna och förhållandena i det borgerliga, på klassförtryck vilande samhället icke i det ytliga medvetandet framträda sådana de äro utan förvanskade, förvridna, maskerade. Ingenting där är riktigt vad det ger sig ut för att vara. Staten, som alltid representeras av partiintressen, utges för att sväva över partierna, utsugningen maskerar sig till högsta möjliga lön, klasskompromissen till folkgemenskap, bourgeoisiens maktkrav till ekonomiska nödvändigheter. Detta gyckelspel antager allt groteskare former ju längre det kapitalistiska samhället glider mot sin undergång. För närvarande möter, när vi blicka ut i världen, en hektisk maskerad vårt öga. Den rasande, fascistiska reaktionen, som med sitt öppna bödelvälde utgör finanskapitalets sista värn, maskerar sig till nationell socialism, reaktionärerna förkläda sig till frihetskämpar, krigshetsarna till fredsvänner, revolutionens sabotörer till sanna revolutionärer. När de underdåniga kapell, som så outtröttligt spela dagens slagdängor, ett ögonblick tystna, höra vi med skrämmande tydlighet kanondunder från två håll i världen. Men musikanterna äro förklädda till fredsänglar och spela sfärernas harmoni. Den klarsynte vet emellertid, att denna maskerad är en spökmaskerad. Se vi ut genom fönstren till vår muntra balsal, är himlen svart av åskmoln. Snart skola maskerna nedblodade falla till marken och klasser och nationer med stenhårda ansikten och vapen i händerna stå emot varandra. Då är det slut med narrspelet.

Ett imperialistiskt krig är i själva verket blott de i jätteformat utvuxna produktivkrafternas uppror mot de kapitalistiska staternas alltför trånga, nationella ramar. Det tyska finanskapitalet är för närvarande i den meningen det mest imperialistiska i världen. Ruhr, vars kapital fött den tyska fascismen, utgör ett enormt block av hypermoderna produktionsmedel, kol, järn, maskiner, arbetskraft, alltsammans koncentrerat till högsta potens och kontrollerat av en liten, finansiell oligarki, som genom otaliga trådar behärskar hela näringslivet. Tyskland med dess sjuttio millioner människor, inskränkta råvarutillgångar och utarmade lägre klasser räcker inte längre till för detta blocks expansionsvilja. Ruhrkapitalismen, som oavbrutet i sitt eget intresse stimulerar den tyska upprustningen, måste, om den inte skall stagnera, söka nya råvarukällor och avsättningsområden, den måste vara explosiv, dynamisk, sträcka ut sina järnklor över nationsgränserna. Europa har därigenom kastats ut i ett permanent orostillstånd. En rad politiska detonationer på olika håll på kontinenten under de sista åren röja redan, vilka hänsynslösa krafter, som är i rörelse.

I december 1933 mördas ministerpresident Ducas, de rumänska liberalernas ledare och den främste företrädaren i sitt land för en franskvänlig politik. Det är det rumänska järn. gardets grönskjortor, som bära hakkorsembem, utrustas, instrueras och inspireras av de tyska nationalsocialisterna, vilka stå bakom mordet. Händelsen är ett led i det tyska finanskapitalets kamp om den rumänska oljan.

I mars 1934 bereda sig de estländska oavhängighetskämparna att erövra samhällsmakten, men hindras i det att den antityska regeringen Laidoner, som representerar de storbönder vilka efter världskriget lade beslag på de fördrivna, tyska baronernas jord, förekommer dem genom att själv företaga en illegal statskupp och upprätta en auktoritär regim.

I maj 1934 nödgas regeringen Ulmanis i Lettland, hotad till sin existens, följa exemplet och upplösa det tyskfascistiska, lettiska eldkors-partiet.

I juni 1934 försöka de litauiska järnvargarna, samtidigt som truppkoncentrationer äga rum vid tyska gränsen, att tillvälla sig regeringsmakten, huvudstaden hålles besatt ett helt dygn, men upproret misslyckas, till stor del beroende på hotfulla, franska påtryckningar.

I juli 1934 göra de österrikiska nationalsocialisterna ett kupp försök, förbundskansler Dollfuss mördas och en tyskfascistisk regering utropas från den ockuperade radiostationen. Kampen gäller det steiermarkska järnet, där tyskarnas intressen hotas av italienarna, vilkas satrap Dollfuss är.

I oktober 1934 mördas kung Alexander av Jugoslavien och den franske utrikesministern Barthou i Marseille. Bakom mordet står den kroatiska fascistorganisationen Ustaschi, som understödes från tredje riket, där en stor del av rörelsens illegala tidningar tryckas. Rosenbergs referent i jugoslaviska frågor är en viss dr. Räther. I dennes organ *Kroatiapress* hotas redan i augusti kung Alexander till livet. ”Ännu är inte timmen, minuten, platsen bestämd”, heter det, ”men snart skall Ustaschis dödande bomb explodera”.

I april 1935 försöker kung Boris av Bulgarien, som helt står under tyskt inflytande, att genom en kupp införa en fascistisk diktatur.

I juli 1936 utbryter slutligen det spanska militärupproret. Vid en husundersökning hos ett antal tyskar i Barcelona tre dagar efter resningens utbrott kommer en hemlig, tysk national-socialistisk organisation med talrika lokalorganisationer som eggat de spanska fascistligorna och försett dem med vapen, i dagen. Det visar sig, att tyska rustningsfirmor i god tid utrustat de fosterlandsförrådiska generalerna med krigsmaterial. Kriget utvecklar sig efter en kort tid från ett inbördeskrig till ett europeiskt krig i miniatyr, som gäller de spanska naturtillgångarna.

I intet av dessa fall, utom det sistnämnda, uppträder proletariatet på slagfältet. Kampen, som föres med hjälp av hemliga förbund, militärt organiserade ligor och nihilistiska komplotter, står överallt mellan borgerliga grupper, som icke desto mindre med vildaste brutalitet överfalla och söka förinta varandra.

”Från Reval till Bukarest har man börjat kämpa med metoder lånade från Chicago eller Shanghai”, skriver Ernst Henry, som särskilt studerat den nyaste imperialismens karaktär och framträdanden, ”men det påfallande är, att dessa strider i grund och botten inte ha något nationellt innehåll. De överraskande händelserna i Bulgarien, Rumänien, Österrike, Litauen, Lettland, Estland, Jugoslavien, i länder med så olika geografiskt läge, politisk historia och struktur uppvisa alla en egendomlig parallellitet. De fiendliga grupperna strida inte om den inre statsformen, de äro alla i verkligheten fascister och demokratiens dödgrävare, Schuschnigg och Habicht, Karageorgewitsch och Pawelitsch, Welthoff, Michailow, Smetona och Woldemaras. De strida inte heller för en bestämd klass och dess ställning, de äro alla arbetarfiender, bondeförtryckare, medelklassens exploatörer. Vad de kämpa för är något helt annat, *något, som synes ligga utanför de ifrågavarande ländernas gränser och osynligt, men oemotståndligt leda dem, giva dem vapen, paroller, mod.*”

Vad kan det vara för krafter?

Liksom uppflammande, bengaliska eldar belysa dessa sällsamma händelser, vilka skenbart fristående, men i själva verket sammanlänkade som förbrytare vid en och samma kedja, plötsligt bryta fram efter nationalsocialisternas erövring av makten i tyska riket, den germanska imperialismens nya, skrupelfria kampmetoder och nattliga tillvägagångssätt. Den rad av statskupper och attentat, vid vilken vi dröjt, är i grund och botten endast en första facit av ett verkligt fantastiskt, på sitt sätt grandios förlopp, som alltjämt utvecklar sig, den imperialistiska, tyska utrikespolitikens brutala framstötter och det franska utrikesministeriets och andra parters kontrastötter.

Samtidigt som överallt ute på den europeiska kontinenten ett antal hemliga ligor och sammansvärjningar, vilkas trådar mer eller mindre direkt låta sig ledas tillbaka till den tyska nationalsocialismens utrikespolitiska byrå, dyka upp och den ena tyskfiendliga, europeiska

statsmannen efter den andra plötsligt mördas, äga liknande händelser rum i den kapitalistiska världens motpol, den socialistiska sovjetunionen. Den 1 december 1934 nedskjutes en ledande kommunist, S. M. Kirov, på sitt ämbetsrum i Moskva. Undersökningarna avslöja undan för undan, att det är en vittförgrenad terrororganisation, som inte saknar direkta förbindelser med de tyska nationalsocialisterna, vilken står bakom mordet.

Alla dessa sensationella episoder, vilka ge den senaste, europeiska historien ett lätt tycke av en kriminalroman, ingå i ett större händelseschema, som är av avgörande betydelse för mänsklighetens framtid. De äro icke blott uttryck för en måttlös, imperialistisk expansionsvilja, som på grund av yttre omständigheter nödgas taga sin tillflykt till renodlad äventyrs-politik utan även förberedande manövrer i det stora förintelsekrig, som kapitalismen i sin mest tillspetsade politiska form, den fascistiska, bereder sig att föra och, om den inte frivilligt vill avträda från historiens scen, måste bereda sig att föra mot den segrande socialismens land, det första socialistiska samhället.

Sedan år 1929 framträder motsättningen mellan den socialistiska sovjetunionen och den kapitalistiska världen med ständigt växande tydlighet. Medan alla de stora, ekonomiskt ledande länderna sjunka allt djupare och djupare ned i en världsomfattande handelskris, vilken som aldrig tillförne en ekonomisk kollaps blottar de breda massornas otrygghet, elände, rättslöshet, fattigdom i de borgerliga samhällena, börjar det väldiga, triumferande socialistiska uppbyggnadsarbetet stiga i sovjetunionen. I denna stund går det socialistiska samhällets folkmillioner mot en allt rikare och tryggare framtid med oändliga utvecklingsmöjligheter för de arbetande massorna, under det att det nordiska proletariatet, förborgerligat, filiströst, räddhågat, med ängslan undrar, huru länge de goda tiderna, som dock, bortsett från den minskade arbetslösheten, icke givit det så mycket, skola vara. Det behövs bara, att en ny, ekonomisk nedgångsperiod skall skärpa motsättningen mellan den socialistiska och kapitalistiska världen för att den djupa konflikten dem emellan, vilken nu före stormen närmast bryter fram i de kapitalistiska tidningarnas ständiga tårar över det ryska samhällets bankrutt och de ryska tidningarnas ständiga löjen åt dessa kapitalistiska jeremiader, skall antaga formen av en väpnad konflikt.

Fascismen förbereder krig mot socialismen. Det är visserligen sant, att tyskarna i det spanska kriget söka skapa sig strategiska fördelar, hota Gibraltar, besätta Pyrenéerna, skaffa sig militära påtryckningsmedel mot England och Frankrike. Men den fascistiska offensiven går inte i första hand åt väster. Redan elementära militära hänsyn göra ett sådant antagande mindre sannolikt. Inmarschen i Elsass-Lothringen är stängd genom Maginotfortens kanoner, vid Albert-kanalen i Belgien ligger det starka, underjordiska Eiben-Emelfortet och en offensiv genom den tredje till buds stående infallsporten, Aardalen, erbjuder snart sagt oöverstigliga svårigheter i de motoriserade militärstyrkornas tidsålder, då allt kommer an på snabbheten. Den nationalsocialistiska imperialismen riktar sig därför redan av militärtekniska skäl först och främst åt öster, mot Tjeckoslovakiet, Österrike, Ungern, Rumänien, Ukraina, mot Litauen, Lettland, Estland, Leningrad. Allt talar för, att det är en ostoffensiv, som förberedes, propagandan, de tyskfascistiska statskuppernas lokalisering, den nya tysk-polska vänskapen, förbundspakten med japanerna, de sista militärmanövrerna i Mecklenburg och Pommern. Det finns dessutom ett direkt indicium på, åt vilket håll tyskarna göra sig beredda. Under det att Frankrike överhuvud numera inte längre bygger u-båtar under 550 ton och, liksom England, röjer en tendens att övergå till allt större och större typer, som till exempel den berömda u-båtskryssaren Surcouf på över 3000 ton, så bygger Tyskland sin u-båtsflotta i miniatyr. Av de 28 u-båtar, som tyskarna redan år 1935 byggt eller planerade att bygga, voro 20 på 250 ton, mindre alltså till och med än de, som användes under världskriget. Det är inte tu tal om, att inte dessa ubåtar äro specialkonstruktioner, avsedda för de grunda baltiska farvattnen och för

de trånga passagerna, sunden och rännorna i de nordiska skärgårdarna, framför allt då i finska viken.

Sådan är situationen.

Men den reaktionära maskeraden fördöljer den verkliga faran. När för en tid sedan den ryska tidningen Pravda varnade de skandinaviska länderna för den tyska fascismens anfallsplaner, förklädde sig ett antal borgerliga tidningsredaktörer till vederhäftiga röster, som tillbakavisade detta ogrundade misstänkliggörande av en ädel, germansk granne. Den, som vet, att tyska riket importerar hälften av sin järnmalm från oss och erinrar sig våra leveranser till tyskarna under det förra kriget, borde ju utan vidare förstå, att nationalsocialisterna i händelse av ett nytt krig omöjligt skulle kunna lämna oss i fred. Men det hindrar inte reaktionära tidningskrivare att högtidligt tala om vårt goda förhållande till den vänskapligt sinnade, tyska stormakten och att på det sättet ersätta en realistisk analys av läget med en numera närmast komisk, rent sedelärande inställning till, huru en grannes försäkringar i fredstid skola betraktas. Den tyska faran beslöjas systematiskt i vårt land av till fosterlandsvänner maskerade tyskvänner.

Den utrikespolitiska motsättningen mellan fascismens och socialismens ledande länder tillspetsas hos oss, då dessa länder förkroppsliga utvecklingsmöjligheter åt olika håll i vår på en mer eller mindre tillfällig klasskompromiss vilande demokrati, helt naturligt i en inrikespolitisk motsättning. De reaktionära kretsarnas sympatier gå åt ett håll, de radikalas åt ett annat. Vårt land måste, då det nödgas räkna med att med eller mot sin vilja bli indraget i ett krig mellan dessa stater, förutsätta, att denna händelse kommer att ställa samhällsklasserna emot varandra och våldsamt utlösa den inneboende polariteten dem emellan.

I en sådan situation utgör varje försök att misstänkliggöra det socialistiska, ryska samhället ett stöd åt tyskarna och fascismen. Endast den, som tänker bort det konkreta, historiska spänningsläge, i vilket vi befinna oss, och ersätter det med abstrakta, rent ideella motsättningar, kan misstaga sig härpå. Historien har inte givit oss valet att i det krig, som nalkas, varken kämpa på det socialistiska eller fascistiska samhällets sida. Ståndpunkten mitt emellan är ideologisk. Den hämtar all sin kraft ur den just för tillfället rådande politiska situationen här i landet. Men den innebär en isolering från de alternativ, vilka äro givna som absoluta nödvändigheter, så snart vi geografiskt och politiskt inställa oss i den allmänna, utrikespolitiska utvecklingen, sådan den med ganska stor visshet kan förutsägas. På den reaktionära maskeraden döljes detta faktum. Men när maskerna falla kommer det att bli uppenbart. Då är det emellertid för sent att vidtaga några förberedelser.

Per Meurling.

Clarté nr 9/10-37

Per Meurling: Den reaktionära maskeraden II.

Det går muntert till på den reaktionära maskeraden. Fascismens stora krig mot det socialistiska samhället, som utgör de överfallna demokratiernas främsta beskyddare, förberedes nämligen oavbrutet. Men när man läser tyska tidningar får man det intrycket, att ryssarna för ett erövringskrig i Spanien, att Valenciaregeringen överfallit Italien och låter sina trupper belägra Rom, under det att kineserna obarmhärtigt bombarderar Tokio. De politiska upptågen på den reaktionära maskeraden äger rum i en propagandistisk spegelsal, där speglarna närmast kan jämföras med skrattspeglarna på Tivoli. Den kortare blir lång, den magre tjock, den trinde smal. Arbetarklassens föregångsmän och mest upplysta söner blir mordbrännare, mördare, simpla förbrytare, när de rannsakas i de fascistiska staterna och protesterna mot denna förvid-

ning av verkligheten är minst sagt ganska lama i de borgerliga tidningarna. Men mördare, sabotörer, spioner, fosterlandsförrädare blir martyrer, uppoffrande realister, beklagansvärda offer, när det är det socialistiska samhällets domstolar som bestraffar deras brott, och indignationen över det ryska barbariet flammar som en ständigt matad altarlåga i de borgerliga tidningarna. Så går det till på den reaktionära maskeraden. Där försvarar samhällets stöttepelare för närvarande de sanna bolsjevikerna mot de falska usurpatorerna. Där maskeras män, som Lenin nästan oavbrutet bekämpade, till Lenins gamla garde. Litanian ljuder, tårarna flyter nedför det borgerskaps kinder, vilket, som bekant, alltid utgjort bolsjevikernas trognaste beundrare. Men Lenins verkliga gamla garde, Stalin, Ordzjonikidze, Jezjov, Molotov, Litvinov, Kaganovitj, som aldrig stod i opposition till den döde, när han levde, och som alltjämt obrottsligt står på sina poster, maskeras till epigoner, förrädare mot revolutionen, byråkrater, och bourgeoisie's harm över deras förfall är av begripliga skäl oerhörd. Lenin själv hörde ju, som var och en torde erinra sig, på sin tid till borgerskapets idoler. Man fann i reaktionära kretsar inte ord nog starka för att uttrycka sin beundran, sympati, entusiasm för denne man, som så obevekligt svängde gisslet över det gamla ryska herrskapet. Det går som sagt glatt och lustigt till på den reaktionära maskeraden. Där förberedes av hjärtans lust det väldiga kriget mot det socialistiska samhället. Åtgärder vidtas för att isolera demokratierna från detsamma. Försöken att förkläda det socialistiska samhället till en blodig despoti, där människor lite då och då arkebuseras på grund av en enskild mans härsklystnad, är ett led i de upphöjda krigsförberedelserna. Det ligger i fredens intresse, att de demaskeras.

De rättegångsprotokoll, som publicerats ger en utförlig och tydlig bild av vad som försiggått, men denna skiljer sig väsentligt från den karikatyr, som återgivits i tidningarna. Det är så till exempel inte sant, att de anklagade var förskrämda inför rätta. De bestred ofta åklagarens påståenden. Radek utsatte honom för sina sarkasmer. Det är vidare inte sant, att de slaviskt hyllade Stalin. Tvärtom nämndes hans namn så sällan som möjligt och alltid utan karaktäriserande omdömen. Det är inte sant, att de genomgående uppträdde som botfärdiga syndare i en av Dostojevskijs romaner och ivrigt svartmålade sig själva. Tvärtom sökte flera av dem till det sista bevara en viss självrespekt. Så erkände Norkin, att han förorsakat tre explosioner i en krutfabrik, men han blev rasande, då han sattes i förbindelse med Hrasche, en tysk spion. ”Det är komprometterande för mig”, utropade han, ”att ni sätter mig i samband med en sådan man.” Knjazev medgav, att han arrangerat tågolyckor och mottagit 15.000 rubel av en japansk agent, men han blev indignerad, när det insinuerades, att han behållit en del av dessa pengar för egen räkning. Det är heller inte sant, att rättegången gav intryck av att vara instuderad. Den kände engelske advokaten Pritts vittnesbörd är härvidlag fullständigt tillräckligt. ”Mitt under förhöret, när en av de anklagade sade något, som berörde en annan eller förnekade något, som en av de andra påstått, kunde det hända, att den andra spontant reste sig eller kallades fram av åklagaren och så klarades tvistepunkten upp under en snabb korseld av frågor och svar, påståenden och motpåståenden”, berättar han: ”Månadslånga repetitioner. ledda av de mest framstående skådespelare, skulle inte ha satt deltagarna i en falsk process i stånd att hålla ut i tio minuter i en sådan kamp utan att det uppenbarats, att den var falsk.” De anklagade var av olika meningar på åtskilliga punkter, råkade i gräl inför rätta, några bekände oförbehållsamt, andra sökte slingra sig. Men de olika erkännandena kompletterade varandra och gävo så småningom en fullständig, logisk bild av, vad som förekommit. Det är slutligen inte sant, att domarna fälldes enbart på grundval av de anklagades bekännelser. Det förelåg även aktstycken. Trotskij skrev i mars 1932 i ett anfall av kontrarevolutionärt raseri ett öppet brev, som innehöll en uppmaning ”att röja Stalin ur vägen”. Detta brev fanns i ett hemligt fack i en av de anklagades, Golzman, resväska och lades till handlingarna i processen. Även andra liknande indicier förefanns.

De män, som stod inför folkets domstol i det socialistiska samhället, erkände, successivt tvingade därtill under ihärdiga förhör, att de var delaktiga i mordet på Kirov, att de bedrivit stämplingar mot Stalins och hans medarbetares liv, att de organiserat en rad järnvägsolyckor i västra Sibirien och Ural, däribland en katastrof, vid vilken tjugonio soldater i röda armén omkommit. De förklarade sig ansvariga för ett antal mystiska explosioner, som förekommit i de kemiska industrierna. De hade slutligen, enligt vad de bekände, utlämnat tre viktiga fabrikationshemligheter till den tyska regeringens agenter och delgivit japanska spioner mobiliseringsplanerna för de sibiriska järnvägarna.

Dessa bekännelsers överensstämmelse med sanningen har dragits i tvivelsmål på den reaktionära maskeradens. Men det har inte lyckats de till sanningsvittnen förklädda hetsarna att skapa en hållbar grundval för sina lättfärdiga tvivel. En skepsis, som inte omedelbart kan ange sina grunder, är ingen verklig skepsis.

Det har sagts, att de anklagade erhållit löfte om att få behålla livet, för så vitt de bekände. Denna argument kunde ju möjligen förefalla plausibelt för den första rättegången, vid vilken Zinovjev och Kamenev dömdes till döden. Men när de avrättats kan ett sådant löfte omöjligt ha verkat särskilt tilldragande på de återstående, som rannsakades nära ett halft år senare. Trotskijns son säger, att Zinovjevs och Kamenevs öde hemlighölls för dem. Men både Pjatakov och Radek, som häktades efter de första dödsdomarnas avkunnande, måste ha känt till dem.

Det har vidare sagts, att tjekan genom orientalisk tortyr tvingade sina offer till falska bekännelser. När Dimitrov rannsakades i Leipzig höll han upp händerna, så att journalisterna skulle kunna se märkena efter de handklovar, i vilka han hållits fängslad så länge. Men de anklagade i Moskva bar inga yttre spår av någon sorts misshandel.

Så har det påståtts, att erkännandena frampressats genom hot om repressalier mot de häktades hustrur och barn. Olyckligtvis var emellertid flera av dem ogifta och för övrigt har sådana hotelser, som faktiskt förekommit i de fascistiska fångelserna, ständigt visat sig föga effektiva.

I sin förtvivlan och i brist på verkliga argument flyr så de ryska processernas kritiker till inbillningens värld. Somliga påstår att de anklagade i själva verket skjutits före rättegången och att deras platser under förhandlingarna inför rätta intogs av skådespelare vid Moskvas teatrar. Andra förmodar, att de häktade hypnotiserats, erhållit en sorts hittills okänt gift, som kommer folk att bekänna och andra slutligen, att de, då de visste, att de skulle avrättas, som goda kommunister bekände sig skyldiga för att rädda sitt trots allt dyrt och innerligt älskade partis ära.

Kritiken av de ryska processerna står, som var och en märker, på ett högt intellektuellt plan. Det är därför helt naturligt, att den imponerat på bourgeoisie.

Någon rimlig förklaring till de anklagades bekännelser vid en rättegång, som ägde rum i närvaro av hundratals journalister, inför hela världens ögon, har, under förutsättning att de är falska hittills icke framkommit. Däremot innehåller de tillgängliga aktstyckena, om man ser efter, några små, men tydliga spår, som visar huru dessa erkännanden, som förvånat så många, i själva verket kommit till.

Två av de anklagade i trotskistiska centrum, Pusjin och Knjazev, synes nästan omedelbart ha brutit samman i fångelset och bekänt allt. Ett antal komprometterande brev hittades på Knjazevs kontor. Ytterligare material samlades under augustirättegången. Så följde en lång kedja av jämförelser och konfrontationer, ända till dess att en ny medlem i den konspirativa sammanslutningen föll ihop och bekände. Så fortsatte det undan för undan. Att det gick till på detta sättet synes framgå av ett ställe i det stenografiska protokollet över förhöret med Norkin. Åklagaren anmodade denne att förklara, huru det kom sig, att han till sist, efter flera månaders motstånd, bekände:

Norkin: Det finns en gräns för allt.

Vysjinskij: Kanske man utövade påtryckning på er?

Norkin: Man utfrågade mig, avslöjade mig, konfronterade mig med andra.

Vysjinskij: Man framlade bevis, fakta för er?

Norkin: Det förekom konfrontationer.

Vysjinski: Huru behandlade man er i allmänhet, hurudana voro förhållandena i häktet?

Norkin: Mycket bra. Ni frågar mig, om yttre påtryckningar förekom?

Vysjinskij: Ja.

Norkin: Ingen påtryckning förekom.

Vysjinskij: Man kan beröva en människa mat, sömn. Vi känner till detta från de kapitalistiska fängelsernas historia. Man kan beröva henne cigaretter.

Norkin: Ifall ni menar sådant, så förekom ingenting dylikt.

Vysjinskij: Man gav er god mat?

Norkin: Man var ytterst förekommande.

Vysjinskij: Bevismaterialet mot er var tillräckligt vägande. Spelade det en avgörande roll för ert erkännande?

Norkin: Naturligtvis. Jag insåg, att det var hopplöst att kämpa emot längre och nödvändigt att erkänna.

Denna dialog är karaktäristisk. Den låter oss ana, huru de anklagade genom systematiska, pressande förhör, konfrontationer, slutledningar tvingats till självuppgivelse, bekännelse. Norkin höll stånd i två månader, innan han gav spelet förlorat, Muralov, en temperamentsfull sextioåring i åtta och Karl Radek, denne sarkastiske intelligens, som arresterades sent, erkände först några dagar innan rättegången.

En del av den västerländska kritiken har sett något misstänkt i den frenesi, med vilken vissa av de anklagade, till exempel Zinovjev, biktade sin synd och skuld inför rätta. Det är sant, att dessa självanklagelser förefalla egendomliga. Men vad skall man då säga om det brev till centralkommittén i det kommunistiska partiet, som Zinovjev avsånde i maj 1933?

”Jag ber er att tro, att jag säger sanningen och endast sanningen”, heter det där med omisskännlig salvelse. ”Jag ber er att åter upptaga mig i partiets led och ge mig tillfälle att arbeta för den gemensamma saken. Jag ger er mitt ord som revolutionär på, att jag skall bli partiets tillgivnaste medlem och göra allt som står i min makt för att åtminstone i någon mån utplåna min skuld gentemot partiet och centralkommittén.”

Det är samma tonfall, som senare, där möjligen i ännu mera drastisk form, möter oss under processen.

Cirkeln sluter sig. Det finns i själva verket ingen som helst anledning att betvivla bekännelsernas uppriktighet. Därmed är det ju dock emellertid inte, som Malcolm Cowley framhållit, sagt, att varje ord, som framkom under rättegångarna, subjektivt sett var sant. Där förekom säkert överdrifter, försök att förtiga sammanhang, strävanden att vilseleda domstolen. Några länkar i beviskedjan förefaller vidare ha ett svagare fundament, vara mindre bestyrkta av vittnen än andra.

”Planerade Trotskij verkligen att återupprätta kapitalismen i Ryssland?”, frågar Malcolm Cowley i *The New Republic*. ”Konspirerade han med tyskarna och japanerna, lovade han, att hans anhängare skulle hjälpa till att desorganisera den ryska armén mot löfte att Hitler i gengäld skulle återge honom makten? I första ögonblicket verkar allt detta fullständigt otroligt. Det har endast direkt stöd i utsagor av Radek, vilken mottog brev av Trotskij, som han senare brände, och av Pjatakov, som påstår, att han flög från Berlin till Oslo för att konferera med Trotskij. Indirekt stödes detta av vittnesmål från Sokolnikov och Serebrjakov, som hörde talas om det genom Radek och Pjatakov och slutligen av Romm och Buchartsev,

vilka tjänstgjorde som mellanhänder. Men det förnekas av Trotskij, som påstår, att han stod under polisbevakning i södra Frankrike vid den tidpunkten, då Romm skulle ha träffat honom i Paris. Det bestrides även delvis av myndigheterna vid Oslo flygplats, som säga, att ingen utländsk flygmaskin landade där under de månader, då Pjatakov skall ha avlagt sitt besök. På dessa punkter anser jag, att det är bäst att uppskjuta vårt omdöme, till dess att mera bevisning åvägabragts från någon av parterna. Vad det här framförallt gäller att klarlägga är, att sovjetmyndigheterna varit i god tro.”

Detta förefaller mig höjt över varje tvivel. Men har Radek och Pjatakov också varit det, när de givit sina uppgifter? Det är otvivelaktigt berättigat att draga detta i tvivelsmål. Själv tvekar jag emellertid inte om Trotskijs moraliska ansvar i de konspirationer, som avslöjats. Vilka signaler Trotskij kan tänkas ha givit sina hantlangare framgår av de artiklar han skrev för Hearstpressen efter mordet på Kirov. I dem talar han nämligen öppet om nödvändigheten ”att röja Stalin ur vägen”, ”att företaga en kirurgisk operation bland de stalinska spetsarna” och om att ”sticka sönder den bolsjevikiska varbölden med pincetten”. Några månader sedan anklagelseskraften mot den först avslöjade terrorgruppen offentliggjorts publicerade han vidare en artikel om den nya, ryska författningen, där han visar en tydlig sympati för den individuella terrorn i det socialistiska samhället.

”Under Sovjetunionens första år var det socialrevolutionärerna och vitgardisterna, som under det ännu inte avslutade borgarkrigets betingelser företog terrordåd”, heter det där i *The new Militant* av den 9 maj 1936, ”Kulakterrorn, som man ännu kan iakttaga några spår av, var alltid av lokal karaktär och ingick som ett moment i partisankriget mot sovjetregimen. Men det är inte det Molotov menar. Den nya terrorn stöder sig varken på de gamla härskande klasserna eller på kulakerna. De sista årens terrorister härstammar från Sovjetungdomens, det kommunistiska ungdomsförbundets och partiets led. Den individuella terrorn, som är fullständigt ur stånd att lösa de uppgifter den ställer sig, är emellertid ändå av väldig, symptomatisk betydelse, enär den är karaktäristisk för skärpan i antagonismen mellan byråkratin och folkets breda massor, särskilt då den nya generationen. Terrorn är ett tragiskt komplement till bonapartismen.”

Det är alldeles tydligt, att detta ställe utgör en förtäckt apologi för de ryska terrorakterna. Men det är också fullkomligt tydligt, att det ställer de sociala motsättningar, som ligger bakom dem, på huvudet. Trotskij söker genom att göra en skillnad mellan de äldre terrorhandlingarna, som uppbars av de gamla, reaktionära klasserna och de nya, som skulle utgöra uttryck för ett spontant missnöje med sovjetbyråkratien, dölja, att terroristerna inom Sovjetunionen samarbetar med den tyska och japanska fascismen och att de därigenom, låt vara att de kanske subjektivt motiverat sitt handlingssätt utifrån någon sorts desperat, revolutionär taktik, faktiskt objektivt sett blivit just de gamla, reaktionära, inhemska och utländska krafternas organ i kampen mot det första socialistiska samhället.

Men hur har det kunnat gå därhän? Hur har gamla revolutionärer kunnat sjunka så djupt? För många är detta spørsmål avgörande. De, som ställer sig denna fråga, torde dock besinna, att antingen är de anklagades bekännelser vid den offentliga rättegången äkta, och då *har* de sjunkit mycket djupt, eller också är de falska, och då har de i varje fall inte uppträtt som sanna revolutionärer, brännmärkande en korrumperad justice, och på sätt och vis sjunkit ännu djupare. Det moraliska argumentet är i detta sammanhang, hur man än vrider och vänder på det, tämligen svagt. Hur skall man då förklara, vad som skett?

Det finns endast en förklaring. Historiens logik är fruktansvärd. Från sin opposition inom partiet har de så småningom glidit över till direkt kamp för att förintä detsamma och därvid, när de inte funnit något stöd hos massorna, till sist trott sig för sina syften kunna utnyttja fascisterna, ehuru de i själva verket naturligtvis endast hänsynslöst utnyttjats av dem. De män,

som tidigare blott utgjorde oppositionella element mot den leninska linjen, ha i samma mån som denna visat sig segerrik och det socialistiska samhället utvecklats kommit att stå som de sista resterna av det gamla samhället. Det reaktionära innehållet i avvikelserna åt höger eller vänster har undan för undan framträtt och tillspetsats. Oppositionens likvidation är från denna synpunkt ett led i de gamla reaktionära klassernas slutgiltiga likvidation och vad som föresiggår är i själva verket klasskampens sista, särskilt tragiska, men oundgängliga och nödvändiga fas.

Trotskij's reaktionära roll, som på ett tidigare utvecklingsstadium inte förde honom utanför arbetarrörelsens ram, har, när denna besekrat alla de gamla, efterblivna klasserna och fortsatt att utveckla sig, till sist fört honom, objektivt, om också inte subjektivt, över till det läger, från vilket hans tidigare svaghet och opportunistiska inställning, hans ständiga opposition och bristande förmåga att acceptera den leninska linjen omedvetet ytterst härstammade. I *Letters of Lenin*, nyligen utgivna av Elizabeth Hill och Doris Mudie, får man den historiska bakgrunden. Brevet visar den oböjliga konsekvensen i Lenins egen linje. Men från denna avviker än till höger, än till vänster just de män, som nu på ett så tragiskt sätt gått sitt öde till mötes. Lenin bekämpar outtröttligt de mest kända av dem, som nu i de borgerliga tidningarna tårdröpande apostroferas som hans gamla garde. Han samarbetade med dem i den mån han kunde begagna dem för sina syften. Men hans uttalanden om dem är drastiska och otvetydiga. "Vilket svin är inte denne Trotskij", heter det så till exempel den 17 februari 1917 i ett brev till Alexandra Kollontaj. "Vänsterfraser och ett block med högern mot vänsterns intressen." Detta är i en kort, etsande karaktäristik hela trotskismens väsen. I brev på brev fördömer Lenin Trotskij's opportunistiska hållning. Stalin omnämnes sällan, men alltid i erkännande ordalag. Trotskij däremot får det föraktfulla epitetet balalajkan, skildras som en nyckfull, fåfång primadonna, nyttig, kunnig, ibland till och med outhärlig, men djupt opålitlig. Radek, Pjatakov, Bucharin och andra, som nyligen avslöjats som konspiratörer, beskrivs under den hårda prövotiden mellan år 1914 och 1917 på liknande sätt, de är "osäkra", "vacklande", står i förbindelse med opportunistens utländska lakejer". Detta är Lenins egna omdömen om det mångomskrivna gamla gardet. Men det betyder föga för maskeringskonstnärerna på den reaktionära maskeraden. Är det inte just till balaljkans nyckfulla toner de vackra paren där dansar?

Vad Zinovjev och Kamenev beträffar förrådde de Lenin redan år 1910, då de tillsammans med Trotskij och mensjevikerna medverkade till att den av Lenin redigerade tidningen *Proletarij* nedlades. År 1916 visade Zinovjev sin dubbeltungade natur genom att bakom Lenins rygg och mot dennes uttryckliga önsknings inleda förhandlingar om samarbete med en halvanarkistisk grupp. Kamenev svek år 1914 partiets förtroende genom att inför den tsaristiska domstolen i motsats till de andra bolsjevikiska дума-representanterna bygga upp sitt försvar på det påståendet, att han i fråga om det imperialistiska kriget intog samma chauvinistiska ståndpunkt som mensjevikerna. Under revolutionsdagarna i oktober vände sig Kamenev och Zinovjev mot centralkommitténs beslut att börja upproret och förrådde genom att publicera sin protest i den halvmensjevikiska tidningen *Novaja Zjizn* kännedomen om den planerade oktoberrevolutionen åt bourgeoisien. Lenin skrev då och brännmärkte Zinovjevs och Kamenevs "oerhörda nedrighet" och talade om, att deras handlingssätt innebar ett "faktiskt förräderi". Efter oktoberupproret, i november 1917, förklarade Zinovjev och Kamenev under förhandlingar med mensjevikerna och socialrevolutionärerna, att de var överens med dessas förslag, enligt vilket Lenin skulle avlägsnas från ledningen och ersättas med socialrevolutionären Avksentjev. I brist på sakkunnigt och arbetsdugligt folk översåg partiet med alla dessa komprometterande handlingar och beklädde både Zinovjev och Kamenev med höga förtroendeposter. Men knappt hade Lenin hunnit avlida, förrän de återtog sin oppositionella verksamhet. Genom att hävda, att förverkligandet av socialismen i ett enda land var omöjligt lämnade de bourgeoisien vapen i händerna mot bolsjevikerna och försökte

att, istället för att målmedvetet inrikta partiet på det heroiska, socialistiska uppbyggnadsarbetet, leda det ut i en internationell äventyrspolitik, som endast kunnat sluta med det revolutionära samhällets undergång. Den trotskistiskt-zinovjevskas oppositionens verksamhet kulminerade, då den på tioårsdagen av oktoberrevolutionen sökte organisera öppna, sovjetfientliga demonstrationer i Leningrad och Moskva. Ligger inte utvecklingslinjen klar?

Ännu är vi emellertid inte framme vid Moskvaprocessernas innersta kärna. I sin bok *Sovjet, Stalin och generalerna* (1937) hävdar Trond Regna, att först processen mot de åtta generalerna ger den verkliga bakgrunden till, vad som hänt. På sätt och vis är det alldeles riktigt. Men jag tror inte som Hegna, att de sista domarna endast riktade sig mot hären som en politisk makt, mot en grupp ärelystna generalers planer på återinförande av en militärdiktatur. Hegna försummar att räkna med den utrikespolitiska situationen. Det, som gör rättegången mot de åtta generalerna så avslöjande, är framför allt det blixtljus den kastar över den förbittrade kamp det ryska kommunistpartiet nödgas föra mot fascismens spioner och agenter, vilka, ständigt sysselsatta med att förbereda sitt krig mot det första socialistiska samhället, förmått snärja till och med den ryska militärledningen i sitt bruna nät. Att så är förhållandet kan nämligen näppeligen betvivlas. Uttalandena härom från vederhäftigt håll ligger i själva verket ganska otvetydigt till.

Särskilt skulle undertecknad i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på en artikel av den världsbekanta borgerliga publicisten Wickham Steed, som refererades i *Die neue Weltbühne* för den 15 juli 1937. Wickham Steed försäkrar där, att han på grund av informationer, vilka alltigenom härstamma från icke ryska källor, blivit i stånd att bilda sig en verklig mening om, huruvida de åtta avrättade generalerna faktiskt samarbetat med tyskarna eller inte. ”Jag känner”, förklarar han så, ”namnet på generalerna, som representerade die Reichswehr vid förhandlingarna.” När en skriftställare med en så allmänt erkänd auktoritet som Wickham Steed anser sig kunna göra ett sådant meddelande, måste han ha goda skäl för det. Generalerna med Tuchatjevskij i spetsen planerade att införa en militärdiktatur i Sovjetunionen, för att så, stödda på sina förhandlingar med det tyska riksvärnet kunna ingå en militärallians med tyskarna.

Till detta måste några kompletterande synpunkter läggas.

Enligt Wickham Steed skulle det föreligga en inre konflikt mellan Hitler och Göring å ena sidan, som genom en invasion i Sovjetunionen skulle vilja återställa den territoriala situation, som förelåg vid Brest-Litovsk-freden 1918, och riksvärnet å andra sidan, som ställer sig mera skeptiskt till ett krig med Sovjetunionen.

Samma uppfattning kom den 27 juni till synes i en artikel i *Basler Nachrichten*, som ju inte gärna kan misstänkas för ryska sympatier. ”Ser ni inte, att Ryssland är Tysklands naturligaste bundsförvant”, skulle Tuchatjevskij, enligt denna källa, ha resonerat. ”Under sovjetstjärnans och hammarens och skärans mäktiga skydd skulle hakkorsset fredligt kunna genomtränga Österrike, Tjeckoslovakiet, Ungern och Jugoslavien, under det att Ryssland skulle ha fria händer i Balticum, Polen, Rumänien och Bulgarien.” Tidningen slutar med att konstatera, att den talangfulle fältherrens avrättning säkert var en oersättlig förlust för det tyska riksvärnet. Det är inte krokodiltårar militaristerna gråta över hans kista.

Kretsen sluter sig.

På den reaktionära maskeradens bäres det in blodiga kläder för att misstänkliggöra och isolera Sovjetunionen. Men när maskerna faller kommer allt i sitt rätta ljus. De verkliga illgärningsmännen träder fram. Med mord på misshagliga politiker, utförda av från tredje riket dirigerade band och ligor, med provokationer och illdåd arbetar den förfallna, europeiska reaktionen för sina intressen. Den rumänske ministerpresidenten Ducas, Dollfuss, Alexander av Jugoslavien,

alla äro de offer för konspirationer av samma slag, som nyligen i samband med Troncoso-affären avslöjades i Frankrike och i detta stora sammanhang inordnar sig även mordet på den ryska folktribunen Kirov. Sovjetmyndigheternas undersökningar härefter har undan för undan klarlagt de utländska agenternas verksamhet i landet. Deras avslöjanden kulminerade, då det visade sig, att fascisterna nästlat sig in i själva den ryska generalstaben. Ett antal hänsynslösa äventyrare hotar i denna stund den europeiska freden, skapar en ständig oro och kämpar med metoder värdiga amerikanska gangsters. Men när det gamla, leninska gardet, som alltjämt obrottsligt står på sin post, demaskerar, dömer och avrättar ett antal män, vilka överbevisats om konspiratoriska förbindelser med just dessa makter, då kämpar det inte bara för det socialistiska samhällets framtid och fortbestånd utan även mot dem, som outtröttligt förbereder ett nytt världskrig. Är ljuset redan så spöklikt, så artificiellt, är maskerna redan så ogenomträngliga på den reaktionära maskeraden, att proletariatet, det riktiga, kampberedda, inte kan se detta?

Per Meurling.

Clarté nr 11/12-37

Kurt Singer: Den reaktionära maskeraden

Bäste Per Meurling!

Efter långt övervägande har jag beslutat mig för att skriva detta brev. Många gånger har jag funderat över om jag hellre skulle svälja och tiga ihjäl det jag läst i Dina sista artiklar, i vilka Du förhållig arkebuseringarna av de ryska revolutionärerna. Men jag har den åsikten, att någon bör säga Dig rakt i ansiktet vad hundratals tänker bakom Din rygg. Det är inte min mening att föra en diskussion, som leder till oenighet inom arbetarrörelsen, men Du är den enda intellektuella i Sverige som börjat kampen mot den s. k. kontrarevolutionära "trotskismen". Du var den som använde Moskvas terminologi, att varje socialist som står kritisk mot den bolsjevistiska diktaturen är en trotskist och hitler-agent. Till mig personligen sade Du en gång, att "om de inte är subjektiva fascister, så är de åtminstone objektiva fascister".

Nu har Du genom Din synnerligen raljerande artikel, "Reaktionär maskerad", också skriftligt bekräftat detta. Du ansåg det absolut nödvändigt att provocera fram en diskussion om trotskismen, trots att ingen, utom ett fåtal kommunister, är intresserade av den frågan. Du skall få denna diskussion.

Du påstår att det inte är sant, att Lenins gamla garde och hans generations trogna medkämpar har utrotats, att det bara är en "trotskistisk" uppfinning och lögn. I Din lättvindiga maskerad-artikel fattas – det tillhör maskeradstämningen – tyvärr den vetenskapliga precisionen. Du måste väl erkänna, att en sådan sak kan fastställas, men det gör Du inte. I stället möter Du de döda revolutionärerna Zinovjev och Kamenev med hånskratt på Din "Maskerad".

Lenins gamla garde går mycket lätt att ta reda på. De tillhörde följande oktoberrevolutionens institutioner:

- 1) Folkkommisariernas råd den 7 nov. 1917.
- 2) Det kommunistiska partiets politiska byrå den 7 november 1917.
- 3) Sovjets militära revolutionskommitté 1917.
- 4) Andra Sovjetkongressens presidium den 7 nov. 1917.

Vad har det blivit av dem? Det tycks mig som om Du inte visste det – eller inte ville veta det. Men var vänlig studera följande lista:

1) *Folkkommissariernas råd 7 nov. 1917.*

Ordförande Lenin död.

Inrikesministeriet: vice ordförande Rykov; i fängelse.¹

Utrikesministeriet: Trotskij; i landsflykt.²

Jordbruksministeriet: Miljutin; avsatt från alla ämbeten, öde okänt.³

Arbetsministeriet: Sjljapnikov; i fängelse.⁴

Krigsministeriet: Antonov-Ovsejenko; avsatt från alla ämbeten, öde okänt.⁵

Krylenko; avsatt från alla ämbeten, öde okänt.⁶

Dybenko; utnämnd till general.⁷

Handelsministeriet: Nogin; självmord efter avsättning.

Undervisningsministeriet: Lunatjarskij; död.

Finansministeriet: Skvortsov-Stepanov; död efter avsättning.

Justitieministeriet: Oppokov-Lomov; avsatt från alla ämbeten, öde okänt.

Näringsministeriet: Teodorovitj; avsatt från alla ämbeten, öde okänt.

Nationalitetsministeriet: Stalin; diktator.

Det kommunistiska partiets politiska byrå den 7 nov. 1917.

Lenin; död.

Stalin; diktator.

Trotskij; i landsflykt.

Zinovjev; arkebuserad.

Kamenev; arkebuserad.

Sokolnikov; i fängelse.⁸

Bubnov; avsatt från alla ämbeten, öde okänt.⁹

3) *Sovjets militära revolutionskommitté 1917.*

Trotskij; i landsflykt.

Sverdlov; mördad genom attentat.

Uritskij; mördad genom attentat.

Podvojskij; liten post i idrottsrörelsen.

Joffé; självmord efter avsättning.

Antonov-Ovsejenko; avsatt från alla ämbeten, öde okänt.

Dybenko; general.

4) *Andra sovjetkongressens presidium den 7 nov. 1917.*

Lenin; död.

Trotskij; i landsflykt.

Zinovjev; arkebuserad.

Kamenev; arkebuserad.

Rykov; i fängelse.

Nogin; självmord efter avsättning.

Muranov; arkebuserad.

¹ Rykov avrättad 1938

² Mördades av stalinistisk agent i Mexiko hösten 1940

³ Miljutin avrättad 1937

⁴ Sjljapnikov avrättad 1937

⁵ Antonov-Ovsejenko avrättad 1938

⁶ Krylenko avrättad 1938

⁷ Dybenko avrättad 1938

⁸ Sokolnikov mördades i fängelse i maj 1939

⁹ Bubnov avrättad i augusti 1938

Skljanskij; avsatt från alla ämbeten, öde okänt.
 Krylenko; avsatt från alla ämbeten, öde okänt.
 Antonov-Ovsejenko; avsatt från alla ämbeten, öde okänt.
 Rjasanov; död i fängelse.
 Lunatjarskij; död.
 Sverdlov; mördad genom attentat.
 Stutjka; avsatt från alla ämbeten, öde okänt.
 Kollontaj; sändebud i Sverige.

Säkerligen känner Du, om Du läser denna döds- och fängeselslista, på annat sätt än jag. Som likriktad ”dialektisk materialist” har Du kanhända mera intresse för materien än för människoöden. Denna inställning kan diskuteras, men Dina rena osanningar om Lenin och hans medkämpar kan inte diskuteras.

Ur den långa raden av Lenins gamla kamrater kan Du endast nämna fem personer, och när vi tittat närmare på dem – utan maskeradstämning – så ser vi till en början, att den av Dig anförde Kaganovitj 1917 var något över tjugo år gammal, och Lenin först efter revolutionen träffade honom. Hans stjärna – det vet Du lika bra som jag – blossade upp först långt efter Lenins död.

Och sedan nämner Du Ordzjonikidze. Bäste Per Meurling: Visste Du det inte bättre, eller skrev Du med berätt mod osanning? Ordzjonikidze gav nämligen ännu i mars 1917 ut en tidning tillsammans med historikern Jaroslavskij, och Pokrovskij, den senare ordförande i Ukrainiska centralexekutivkommittén. Tidningen hette *Socialdemokraten*, gavs ut i Jakutsk och stod i intim kontakt med mensjevikerna. Tidningens linje var för övrigt i allra högsta grad mensjevikisk och patriotiskt liberal. Kallar Du sådana personer för medkämpar i Lenins gamla garde?

Sedan anförde Du Jezjov, som är en så känd ”medkämpe” att det norska *Arbeiderlexikon* inte ens nämner honom ... Liksom Kaganovitj kom han först långt efter Lenins död fram i det stalinistiska rampljuset. Efter Din beräkning blir det alltså ändå bara två personer kvar, Molotov och Litvinov. Men Molotov kom märkvärdigt nog först 1924, alltså efter Lenins död, med i det kommunistiska partiets politiska byrå. Tycker Du inte att det är märkvärdigt? Detsamma gäller för Litvinov, som visserligen är en gammal bolsjevik, men som också först efter Lenins död nådde sina stora utrikespolitiska framgångar. För övrigt vet Du lika bra som jag, att Litvinov helt enkelt kastade Lenins utrikespolitik över bord. Lenin betecknade Nationernas Förbund som ett ”imperialistiskt rövarband”, medan Litvinov i dag inte bara är medlem utan också en varm förespråkare för N. F. Efter N. F:s förräderi mot de abessinska, kinesiska och framförallt spanska folken är Lenins ord kanske till och med för tama.

Du tar utan tvivel alldeles för lätt på sakerna när Du skildrar de arkebuserade revolutionärerna som permanent osäkra personer. Den ”trotskistiska skurken” Zinovjev ”avslöjar” Du på följande sätt: ”År 1916 visade Zinovjev sin dubbeltungade natur genom att bakom Lenins rygg och mot dennes uttryckliga önskningar inleda förhandlingar om samarbete med en halvt anarkistisk grupp.” Vad Du då gör är en ren historieförfalskning. Om någon förhandlar med en halvt anarkistisk grupp är han ju långt ifrån en förrädare. För övrigt vore det bra om historikern Meurling visste att samma år, 1916, utkom i Schweiz den av Zinovjev och Lenin gemensamt skrivna boken *Mot strömmen*. Men utan att bry Dig om sådana fakta, skriver Du: ”I brist på sakkunnig och arbetsdugligt folk översåg partiet med alla dessa komprometterande handlingar och beklädde både Zinovjev och Kamenev med höga förtroendeposter.” Du tror inte ens själv, att det hänger ihop på det sättet. Zinovjev blev av Lenin utnämnd till ordförande i den nygrundade kommunistiska internationalen, och en så dålig människokännare var väl Lenin ändå inte. Du har själv den uppfattningen att Lenin var en god psykolog, och

visar på de i England av Elisabeth Hill utgivna Leninbrev. Ursäkta mig Per Meurling; andra personer har också läst denna brevsamling och däri hittat mycket positiva brev från Lenin till Radek, Pjatakov, Bucharin, Zinovjev och Kamenev. Alla brev till Trotskij fattas. Här skriver Lenin mycket kamratliga brev till de ”trotskistiska hitler-agenterna” och Du citerar dem inte, helt enkelt därför att de inte passar i Din bevisföring. Varför är Du så oärlig?

Du har den åsikten, att de skjutna är trotskister, och, som Du själv uttrycker Dig, ”fascismens agenter och spioner”. Och menar att deras domare ”alltjämt tillhör det gamla leninska gardet”. Menar Du verkligen också högste statsåklagaren Vysjinskij? Vet Du inte att han, när Lenin och Trotskij tänkte sluta fred 1917, kallade de två för kejsar Wilhelmsagenter? Av dessa kejsar Wilhelmsagenter blev det nu Hitler- och Francoagenter. Av ”socialfascister” blir det trotskistiska fascister utan att Du själv märker hur man missbrukar begreppen. Du är övertygad om att de skjutna revolutionärerna var trotskistiska fascister och tillhörde Hitlers hjälpgarde. Dina bevis är mer än ytliga. Om jag använde Din bevismetod, skulle jag komma till ännu bättre resultat. Se här:

Torsdagen den 23 september 1937 skriver *Ny Dag* i en artikel rubricerad: ”Z. Höglund och trotskismen”:

”Z. Höglund deltar i trotskisthetsen ... I Sverige har trotskisterna funnit sin speciella förbindelseman och kanal till den socialdemokratiska internationalen i Z. Höglund. Trotskij's emissarier har alltid förstått att utnyttja gamla personliga förbindelser. Stockholm har länge varit en viktig etapp i Trotskij's konspirationsnät, som i sista hand dirigeras från Berlin.”

I samma artikel på ett annat ställe heter det:

”Fadern till en av de avrättade trotskisterna, som bekände vilka uppdrag han mottagit av Gestapo i Berlin, hör till Z. Höglunds närmaste umgängeskrets.”

Z. Höglund är alltså trotskist. Trotskister bildar en hjälptrupp till fascismen. Z. Höglund fick enligt *Ny Dag* anvisningar ”som i sista hand dirigeras från Berlin”. Efter Din bevisföring vore det klart att Z. Höglund är en trotskistisk fascist, och om han inte levde i det demokratiska Sverige, skulle han också arkebuseras.

Men utom Z. Höglund har vi två trotskistiska fascister och hitlerspioner till, nämligen Ture Nerman och August Spångberg. I det tyska centralorganet för den kommunistiska internationalen, ”Rundschau”, årgång 1937, nummer 24, sid. 888-889 läser vi: ¹

”Francos lakejer får gärna resa genom Hitler-Tyskland. Så var fallet med Ture Nerman och August Spångberg i slutet av april månad. Båda två är ledande medlemmar i den svenska trotskistiska Flyg-gruppen, som står i Krügerkoncernens tjänst och erhåller subventioner av den ... De svenska trotskisterna är inga antifascister. De två reste till Spanien för att fira Francos seger och reste i Francos intressen till Spanien ... Dessa trotskistiska spanienresande beljurer i den tyska fascismens intresse de svenska arbetarna.”

Zinovjev och Kamenev känner man inte så förfärligt mycket till i Sverige. Men om Z. Höglund och Ture Nerman skulle vara hitleragenter och trotskister, så måste detta vara någonting rätt förnämligt.

I din artikel ingår Du sedan närmare på den ryska processen och påstår att Trotskij själv gav order om att mörda Stalin. Hur ytligt bevisar Du inte detta? Trotskij har aldrig förklarat att man måste ”röja Stalin ur vägen” utan att man skall ”undanflytta” honom. Trotskij skrev detta i sitt eget partiorgan i Amerika. Hearstpressen stal denna artikel, och Per Meurling beskyller Trotskij för anstiftelse av mord på Stalin. Är inte detta bra mycket konstruerat?

¹ Den resa som här omtalas resulterade i Nermans artikelserie [Spansk resa våren 1937](#) (på marxistarkivet)

Ingen välbetald partiskribent i Sovjetunionen skulle kunna skriva med mera hat mot Trotskij än Du. Men något vill jag säga Dig med anledning av Dina ”historiska studier”; Stalin var alls inte så stark fiende till Trotskij som Du tror. Till revolutionsdagen 1918 skrev nämligen Stalin i Pravda:

”Allt arbete i samband med det praktiska organiserandet av upproret utfördes under den omedelbara ledningen av presidenten för Petrograds Sovjet, kamrat Trotskij, som partiet kan tacka för garnisonens övergång till sovjetens sida, och för den kloka ledningen av den militära revolutionskommitténs arbete.”

Men sådant bryr Du Dig heller inte om i Dina ”vetenskapliga” undersökningar. Du deltar aktivt i den ryska historieförfalskningen, där namnet Trotskij tiges ihjäl, eller där han skildras som en permanent motståndare till oktoberrevolutionen, trots att Trotskij var inbördeskrigets militära geni.

*

Slutligen går Du in på processens detaljer och citerar det officiella protokollet. Det är för Dig heligt och oantastligt. Just därför tillåter jag mig att nämna några exempel. I protokollet står bl. a.: ”Leo Trotskij har förhandlat med Rudolf Hess över införandet av den fascistiska kapitaldiktaturen i Ryssland, och kommit till en bindande uppgörelse.”

Denna okontrollerbara bevismetod är välkänd. När för sju år sedan den stora Ramsinsabotageprocessen ägde rum var det också stora statsmän som gav uppdrag. I rättsprotokollen heter det:

Statsåklagaren Vysjinskij: – Ni har just nu sagt att ni fick direktiv om systematiskt sabotage mot vårt socialistiska uppbyggnadsarbete. Var fick ni dem?

Professor Ramsin: – I Paris.

Vysjinskij: – Ni mötte alltså Poincaré och Briand i Paris. Vill ni kanske också säga var i Paris ni träffade dem?

Ramsin: – I ett kafé på de stora boulevarderna.

Endast bra betalda kommunister tror på detta ”sanningsprotokoll”. Dessa ”bekännelser” säger ingenting, bäste Per Meurling. Ty i förhoppning om att Du kunde rädda Ditt huvud, skulle Du kanske också erkänna en hel del saker, sedan Du blivit riktigt bearbetad av G.P.U. Och försök inte att bagatellisera G.P.U:s terror! För ett år sedan skrev Stalins Pravda om G.P.U-chefen Jagoda, den då mäktigaste mannen näst Stalin:

”Jagoda – detta namn är alla sovjetfienders skräck. – Detta namn skyddar alla offentliga ägodelar och vakar över vårt folks fredliga sömn; Jagoda – det är en organisatörs namn som vi endast har ett fåtal av i vårt land. En beprövad bolsjevik i ordets bästa betydelse. En utomordentlig lärjunge av Lenin, Stalin, Dzerzjinskij.”

I dag är Jagoda en av de mest gemena banditer och skurkar som funnits, en förrädare och sabotör. Vad tror Du om hans bekännelse? För övrigt skall jag säga Dig, att inte ens statsåklagaren Vysjinskij trodde ett ögonblick på Zinovjevs erkännande. Han sade nämligen enligt protokollet:

”Inte det minsta förtroende för dessa patenterade, gemena bedragare. De begriper också själva att de inte förtjänar det. Jag har frågat Zinovjev vid förhöret: – 'Och nu säger ni hela sanningen?' – Nu ser jag den fullständiga sanningen! Var finns bevisen för att vi kan tro dem när de övertrumfar alla begrepp om mened, bedrägeri, bakslughet och förräderi o. s. v.? ... Alldeles självklart säger Zinovjev ja. Annat kan han inte heller säga. Under trycket av det järnhårda bevismaterialet kunde han inte säga någonting annat från första förhörsdagen.”

Statsåklagaren lägger själv största vikten vid att de anklagade inte erkände därför att de ångrade sig, utan erkände under det tvingande trycket av det ”järnhårda” bevismaterialet.

Jag kunde ingå på hundratals likartade tvivelaktiga detaljer i processen, men det viktiga är bara att visa hur Du går fullständigt i blindo, utan att se luckorna. Hur kan en person med din begåvning vara så okritisk? Ser Du inte själv hur kommunisterna utnyttjar Dig? Självklart applåderade *Ny Dag* Dig när Du försvarade arkebuseringarna av Sovjets grundläggare. Kommunisterna drar nytta av Dig. De behöver sådana okritiska personer.

Nu skall vi inte tala om politik utan om mänsklig anständighet. Kommer Du ännu ihåg, att det var Du som distribuerade det förfalskade Nin-dokumentet till den svenska pressen? Man sade dig, att det var förfalskat i syfte att undanrödja ”trotskisten” Nin. Ändå skickade Du ut det, Nin är i dag ”försvunnen”. Hundratals spanska och andra socialisters liv hängde på detta dokument. Skulle kommunisternas påstående vara sant, att alla oppositionella kommunister (trotskister) vore Franco-agenter, så skulle man ha skjutit dem. – Du kanske kan mena, att den som angriper din spanska presstjänst, angriper den spanska regeringen, men den spanska regeringen är inte ansvarig för vad Du gör. Du själv medgav till en av arbetarpressens redaktörer, att den spanska presstjänst, vars representant Du är, står under kommunistisk censur.

Den spanska regeringen själv bekräftade att Nin-dokumentet var ett falsarium. Men Din presstjänst distribuerade även efteråt den medvetna lögnen att det var ”trotskister” som alla arbetade för Franco, som man häktade i Barcelona.

Kan Du förklara varför din ”Internationella Information” inte utsänt – eventuellt inte fått del av – någon dementi på vad den spanska regeringen förklarar vara förfalskningar?

Detta var det jag hade på hjärtat och måste säga Dig. En verklig socialist måste inte bara ha politiska talanger, utan också mänsklig anständighet – och den söker jag förgäves efter hos Dig. Tro mig, att jag inte skrev detta brev för att dra ner Dig, utan för att säga Dig att Din begåvning först sedan kan komma till sin rätt, när Du också utvecklat Dig rent mänskligt.

Kurt Singer.

*

Per Meurling: Svar till Singer

Kära Sven Andersson!

Jag ber att få tacka för ditt brev, där du hemställer åt mitt eget avgörande om den artikel av Kurt Singer, som du bifogar, bör besvaras och publiceras i tidskriften eller icke. Mycket talar naturligtvis för, att vi icke böra bereda plats för den. Hit hör då framförallt artikelns, enligt min mening, rent litterärt sett dåliga beskaftenhet. Vi bruka ju inte annars taga in så medelmåttigt skrivna bidrag. Härtill kommer, att den sakliga halten är under all kritik. Artikelns har ingalunda karaktären av en strikt genomförd polemik mot vad jag skrivit utan man märker att författaren – antagligen för att ställa sig in hos Socialdemokratens redaktör – drager in beskyllningar i kommunisttidningarna mot Z. Höglund, Ture Nerman och August Spångberg, som inte ha det minsta med min artikel att göra. Avsikten är naturligtvis att söka misstänkliggöra undertecknad för fantasteri och framförallt, om det nu lyckas, att ställa mig i ful dager i de nämndas ögon. Nu tror jag förstås, att Z. Höglund – fastän han och jag är av olika meningar ifråga om de ryska dödsdomarna – inte låter bedraga sig av dylik inställsamhet. Både han och Ture Nerman veta mycket väl, vad jag, alldeles bortsett från en del ryska meningsskiljaktigheter, tänker om dem i andra frågor. Det förefaller närmast komiskt, att en sådan som Kurt Singer, morskar upp sig till deras väpnare gentemot mig. ”Efter din bevis-

föring vore det klart”, heter det hos Singer, ”att Z. Höglund är en trotskistisk fascist och om han inte levde i det demokratiska Sverige, skulle han också arkebuseras”. Endast utifrån den förutsättningen, att de inför de ryska domstolarna dömda äro oskyldiga skulle ju ett sådant påstående ha någon mening. Men nu söker jag ju istället visa, att de verkligen gjort sig skyldiga till mordanslag, spioneri, sabotage. Vad skall man under sådana omständigheter säga om dylik journalistik? Fiskar den inte i grumligt vatten?

Mycket talar alltså för, att vi icke böra publicera Singers artikel. Men jag är en anhängare av det fria ordet. Det är mig motbjudande, att begagna den förbindelse jag har med tidskriften till att hindra en motståndare från att få komma till tals. Gång på gång har jag påtalat den censur, som tidningar och förlag i detta land utöva. Själv har jag jämnt och ständigt blivit både censurerad och refuserad. Detta gör mig lite sentimental i sådana här frågor. Visserligen skulle man kunna invända, att Singer säkert skulle kunna placera sin artikel i *Folkets Dagblad*, som ju specialiserat sig på att misstänkliggöra rättvisan i det första socialistiska samhället och fått vederbörligt erkännande härför från nationellt håll. Kanske till och med Socialdemokraten, som redan en gång för min skull gjort Flyg den äran, skulle visa sig benägen att tillrättavisa mig en smula? Men detta bör inte hindra oss från att, som förkämpar för det fria ordet, föregå med gott exempel. Singers artikel skall följaktligen, enligt min mening, publiceras.

Det är inte utan, kära Sven Andersson, att jag känner mig en smula ädelmodig, när jag fattar detta beslut, ty något mera vilseledande än Kurt Singers polemik, till på köpet framförd med ett understruket, moraliskt patos, har jag svårt att tänka mig. ”Nu skall vi inte tala om politik”, skriver han, ”utan om mänsklig anständighet”. Tyvärr kan jag inte, då jag ju måste behandla hans artikel, uppehålla mig vid samma delikata ämne. Jag nödgas gräva ned mig i hans oanständigheter. Vill du ha några exempel?

”Kommer du ännu ihåg, att det var du som distribuerade det förfalskade Nin-dokumentet till den svenska pressen?” heter det hos Singer. ”Man sade dig, att det var förfalskat i syfte att undanröja trotskisten Nin. Ändå skickade du ut det.”

I detta finns det väl knappast ett anständigt ord. Nin-dokumentet meddelades mig i min egenskap av medarbetare i den spanska regeringens pressbyrå, Agence Espagne, sent en natt per telefon från Paris. Vem var närvarande i min arbetshytt den natten och sade, att det var förfalskat? Vem visste det då? Vem vet det nu? Jag översatte det och skickade genast ut det, vilket bara var min enkla skyldighet som anställd i Agence Espagne. Dagen därpå stod det avtryckt på första sidan i Socialdemokraten. Att ingen ”sade mig, att det var förfalskat” framgår inte endast av, att jag arbetade ensam utan även av, att ingen väl gärna kunde ”säga något” om ett dokument, som först genom mitt telefonsamtal med Paris blev bekant här hemma. ”Ändå skickade du ut det”. Tack, store moralist.

Om dokumentet var falskt eller icke undandrager sig alltjämt min vetskap. Påståenden stå här mot påståenden. Att Nin ”försvunnit” ur fängelset lär vara riktigt. Däremot är det fullständigt obevisat, att kommunisterna rövat bort honom. Om Kurt Singer, vilkens framställning på denna punkt är indirekt och insinuant, är i stånd att prestera ett verkligt bevis härför, bör han omedelbart framlägga det inför allmänheten. Men det duger inte att bara ”misstänka” och ”påstå”.

”Du kanske kan mena, att den som angriper din spanska presstjänst”, fortsätter emellertid Singer, ”angriper den spanska regeringen, men den spanska regeringen är inte ansvarig för vad du gör.”

Tror Singer, att jag hittar på telegram? Eller att jag tager sådana från andra än mina uppdragsgivare? Men låt oss fortsätta:

”Du själv medgav till en av arbetarpressens redaktörer, att den spanska presstjänst, vars representant du är, står under kommunistisk censur.”

Något sådant har jag aldrig medgivit, när det är alltigenom oriktigt. Medgivandet är en produkt av Singers fantasi. Det är sådana påståenden från hans sida, som ibland kunna komma mig att tro, att det ligger något i ryktena om, att han är ett av fascisternas verktyg. Men det räcker kanske med att antaga, att han är en förblindad fanatiker. Om Singer vill ha upplysningar om vår nyhetsbyrås karaktär, varför inte då vända sig till dess högste, svenske chef, advokat Georg Branting? Eller kanske denne också är ”kommunistagent”?

”Den spanska regeringen själv bekräftade att Nin-dokumentet var ett falsarium”, förkunnar så sanningsvitnet, ”Men din presstjänst distribuerade även efteråt den medvetna lögnen, att det var trotskister, som alla arbetade för Franco, som man häktade i Barcelona. Kan du förklara, varför din Internationella Information inte utsänt – eventuellt inte fått del av – någon dementi på vad den spanska regeringen förklarar vara förfalskningar?”

Härpå kan jag endast stillsamt svara, att den spanska regeringen icke utfärdat någon kommuniké, i vilken den förklarar att Nin-dokumentet är en förfalskning. Jag översätter och distribuerar alla de telegram, som den spanska regeringens nyhetstjänst sänder mig. Detta är anledningen till den fortsatta ”medvetna lögnen” om trotskisterna, som Singer beskyller mig för. Om nu Singer vet, att trotskisterna i Barcelona inte arbetade för Franco, huru vet han då, att jag är ”medveten” härom? Kanske det förra vetandet är av samma exakta slag som det senare.

Redan av det föregående, som inte har det minsta med den artikel, vilken skenbart är föremål för angrepp att göra, torde det ha framgått, att Singer är, vad man brukar kalla en skum skribent. Han rör sig genomgående med påståenden, försöker aldrig dokumentera och bevisa, vad han gör gällande. Härtill kommer att hans uppgifter i stor utsträckning äro okontrollerbara. Den, som följer den trotskistiska pressen, känner igen det mesta. I brist på säkert material kan undertecknad inte namn efter namn avgöra, om de listor han anför, när han skall visa, vilket öde, som drabbat ett antal kända ryska revolutionärer, äro riktiga eller icke. Enligt Trotskij bestod till exempel bolsjevikpartiets politiska byrå den 7 nov. av följande: Lenin, Trotskij, Zinovjev, Kamenev, Rykov, Tomskij och Stalin. Men enligt Singer hade den en annan sammansättning: Lenin, Stalin, Trotskij, Zinovjev, Kamenev, Sokolnikov och Bubnov. Trotskij gjorde sitt uttalande, innan det ännu blivit bekant, att Sokolnikov dragits inför rätta. Kan detta vara anledningen till, att denne inte nämnes i hans lista? Och att han nu beklädes med en sådan förtroendepost hos Singer? ”Bolsjevikrevolutionen 1917 leddes av tvenne femmannakommittéer, en politisk och en militär ledning, med Lenin som den främste i den politiska ledningen”, heter det återigen i Gustav Johanssons broschyr *Trotskij och trotskismen*¹, ”Stalin var den ende av centralkommitténs ledamöter, som tillhörde både den politiska och den militära ledningen. Den organisationskommitté, som militärt och organisatoriskt ledde novemberrevolutionens genomförande bestod av följande fem man: Stalin, Sverdlov, Dzerzjinskij, Bubnov och Uritskij.”

På en punkt kan jag direkt beslå Singer med ovederhäftighet. Det är, när han påstår, att Krylenko är ”avsatt från alla ämbeten, öde okänt”. Denne innehar nämligen allttjämt sitt ämbete som folkkommissarie för justicen i Sovjetunionen. Han har endast på grund av övermäktig arbetsbörda uppgivit ämbetet som justitiekommissarie i den vitryska republiken. Borde inte en skribent, som uppträder med så moraliska later som Singer, försöka kontrollera sina uppgifter lite noggrannare? Bör han inte vidare som socialist, om han ej vill att hans avsikter skola verka misstänkta, tänka sig för två gånger, innan han accepterar allt ofördel-

¹ Denna skrift finns på marxistarkivet: [Trotskij och trotskismen](#).

aktigt, som kommer till synes om det första socialistiska samhället i den borgerliga världens tidningar?

Illviljan mot marxismen som sådan är emellertid alldeles uppenbar i Singers artikel.

”Säkerligen känner du, om du läser denna döds- och fängelselista, på annat sätt än jag”, skriver han, ”Som likriktad dialektisk materialist har du kanhända mera intresse för materien än för människoöden.”

Står den dialektiska materialismen på något sätt i strid med vanliga, humana känslor? Ordet likriktad om min filosofiska åskådning gör jag Singer den tjänsten att inte fästa mig vid. Den idealism han antyder sig vara besjälad av imponerar måttligt på mig. Hur är det Shakespeare skriver?

Upp flyga orden, tanken stilla står, ord utan tanke aldrig himlen når.

Så komma vi till frågan om, vilka som utgöra Lenins gamla garde. Att Molotov och Litvinov höra dit tycks inte ens Singer, ehuru han naturligtvis är misstänksam, bestrida. Vad Kaganovitj beträffar var han vid revolutionens utbrott 24 år, han var medlem av allryska kommittén för organiserandet av den röda armén och utförde, innan han år 1924 blev medlem av bolsjevikpartiets centralkommitté, partiarbete på ansvarsfulla poster i Nisjnij Novgorod, Voronesj, Turkestan och Moskva. Det är inte bekant, att han under dessa år företrädde någon annan linje än den leninska. Vad slutligen Ordzjonikidze angår skall jag be att få presentera honom i ett sammanhang, som kastar ljus över var Lenins gamla garde är att söka.

”Denna yrkesrevolutionärernas heroiska kamp, varunder de ständigt satte sitt liv på spel, fördes under perioden före kriget av kamraterna Vorosjilov, Kalinin, Ordzjonikidze, Pjatsnitskij och många andra bolsjeviker”, heter det hos Knorin i hans *Kurze Geschichte der KPd Su*, sid. 131, ”Dessa voro de bästa företrädarna för den kader av illegala yrkesrevolutionärer, som genom sitt hjältemod och sin gränslösa trohet mot bolsjevismen under Lenins ledning säkrade partiets bestånd och befästade under reaktionens svåra år.”

Knorins bok utkom i Sovjetunionen år 1935 och det är väl troligt, att Singer ifrågasätter dess vederhäftighet. Själv har jag emellertid genom den och andra liknande verk fått en mera sammanhängande bild av den ryska revolutionens historia än genom Trotskij och den trotskistiska pressens utgjutelser. Det är alltjämt min mening, att Stalin är den konsekvente fullföljaren av Lenins linje.

Att Litvinov skulle kastat Lenins utrikespolitik överbord, som Singer påstår, är väl också lite konstigt. En utrikespolitik måste väl utvecklas med den politiska situationen. Singer tycks tro, att Sovjetunionen med sitt medlemskap i Nationernas Förbund anslutit sig till någon sorts ”imperialistisk politik”. Var det inte tvärtom, för att motverka Hitlerfascismen, som Sovjetunionen efter Hitlerregimens införande gick in i N. F.? Är det detta, som irriterar vår lätt fascistiskt anstrukne moralist på den punkten? Vilket land har sänt vapen till Spanien? Vilket land har understött Kina i dess kamp?

Vidare i texten:

Jag har påpekat, att Zinovjev var dubbel-tungad, när han år 1916 förde förhandlingar bakom Lenins rygg, som denne skulle ogillat, om han känt till dem. Detta motbevisar Singer genom att påpeka, att Lenin och Zinovjev detta år utgav en gemensam skrift, *Mot Strömmen*. Vad utgör detta allbekanta faktum, om man får fråga, för skäl mot mitt påstående om Zinovjevs dubbeltungade natur? Stöder det inte tvärtom detta?

Så ger jag i min artikel några belägg på Lenins uppfattning om Trotskij hämtade ur Elisabeth Hills brevsamling. ”Ursäkta, Per Meurling”, infaller min kritiker, ”andra personer ha också läst denna”. Bortsett ifrån det egendomliga i att be mig om ursäkt för att han händelsevis råkat

läsa en bok istället för att skriva i dagstidningarna, så är det väl kuriöst, att Singer däri upptäckt en del ”kamratliga brev” till de ”trotskistiska hitleragenterna”. Det förefaller redan av kronologiska skäl otänkbart, att sådana skulle finnas i samlingen. Man kan ju förstå, vad Singer menar, men det förryckta uttryckssättet visar, huru förryckt han tänker. Han tycks inte räkna med, att människor förändras i ett föränderligt samhälle. Den, som gör sig mödan att läsa igenom min artikel skall säkert upptäcka, att Singer fullständigt går förbi den psykologiska förklaring jag söker ge. De höger- och vänsteravvikelser, som till att börja med inte förde de ”gamla revolutionärerna” utanför den socialistiska utvecklingens ram, förde dem, enligt vad jag söker göra troligt, så småningom undan för undan dithän.

Singer påstår så, att jag ”oärligt” återgivit Hills brevsamling. Vad skall han då säga om Frederick L. Schumans anmälan i *The new republic* juni 9, 1937? ”Denna publikation”, heter det nämligen där, ”kommer säkert att bereda den amerikanska kommittén för försvar av Leon Trotskij föga tillfredsställelse.” Men varför inte anföra lite mera ur själva brevsamlingen?

Den första brytningen mellan Lenin och Trotskij går tillbaka till den första fraktionskampen inom den ryska socialdemokratien. På Bryssel-kongressen i juli 1903 splittrades partiet i två läger, bolsjevikerna under Lenins ledning och mensjevikerna under ledning av Plechanov, Axelrod, Martov, Trotskij m. fl. Lenin benämner Trotskij under denna period konsekvent ”balalajkan”. På samma sätt som denne ”balalajka” idag beskyller bolsjevikpartiet för att vara reaktionärt, beskyllde han det år 1903 för reaktionära strävanden. ”Balalajka-Trotskij”, skriver Lenin indignerat, ”tillkännager, att kongressen var ett *reaktionärt* försök att stärka Iskras planer” (*Letters of Lenin*, sid. 214).

År 1908 skriver Lenin till Gorkij och berättar, att han inbjudit Trotskij att medverka i bolsjevikernas tidning Proletariatet. ”Vi voro alla överens om att underteckna brevet med Proletariatets redaktion, ty vi tyckte det var bäst att uppträda gemensamt i detta fall (jag till exempel har ju legat i strid med Trotskij och slagits förbittrat med honom mellan åren 1903 och 1905, då han var mensjevnik)”, skriver Lenin, ”Jag vet inte, om han blev stött av att brevet var redaktionellt, men i varje fall sände han ett svar, som han inte själv skrivit utan som var utfärdat på order av kamrat Trotskij och där meddelade han, att han vägrade medarbeta, därför att han var alltför upptagen. Enligt min mening är detta posörsfasoner” (A. a. sid. 261)

År 1910 konstaterar Lenin, att Trotskij nu tydligen hör till ”likvidatorerna”, dem, som söka spränga det block inom partiet, vilket vid denna tidpunkt etablerats mellan bolsjevikerna och plechanovisterna. ”Plechanov och jag”, heter det kort, ”äro fullständigt överens om, att vi inte kunna göra något åt Trotskij” (A. a. sid. 288).

År 1914 talar Lenin i ett brev föraktfullt om ”likvidatorerna plus troligen Trotskij” (A. a. sid. 352).

År 1915 är Lenin sysselsatt med organiserandet av en kongress. ”Allt detta är konfidentiellt”, heter det i ett brev till Radek, ”Lova att inte säga något till Grimm eller till Balabanova eller till Trotskij” (A. a. sid 369).

I augusti 1915 brännmärker Lenin krigschauvinisterna inom partiet. ”De spela vänsterbetonade med Trotskij's hjälp”, utropar han, men tillägger: ”Jag tror inte, att de skola lyckas bedraga medvetna Pravdaarbetare” (A. a. sid. 333). Strax därpå omnämnes Trotskij ännu mera respektfullt. ”Trotskij och opportunismens utländska lakejer”, heter det (A. a. sid. 375). Låter det inte som framtidsmusik?

År 1916 fortsätter Lenin kampen mot socialchauvinisterna, som inte förstå krigets rent imperialistiska karaktär och nödvändigheten av att angripa krigschauvinisterna i det egna landet. ”En splitting med Tjcheidze och Co är absolut nödvändig nu”, skriver han, ”Alla, som vackla i denna fråga äro proletariatets fiender och vi få inte vika för dem. Vilka vackla? Inte

endast *Trotskij* utan även *Pjatakov* plus Eugenie Bosch.” Till de vacklande hör även Radek. ”*Radek* är den bäste av dem”, heter det, ”Det var nyttigt att samarbeta med honom, till exempel för Zimmerwaldkongressen och vi samarbetade. Men nu vacklar även *Radek*.” (A. a. sid. 386). Lite längre fram i samma brev omnämnes åter Trotskij. ”Tjcheidze och Co. och Trotskij sysselsätta sig med växande missnöje med varandra (det är deras yrke), men vår uppgift är att fortsätta vår politik” (A. a. sid. 387).

”Vilket svin den där Trotskij är”, heter det så år 1917, ”vänsterfraser och ett block mot högern mot vänsterns syften” (A. a. sid. 410). Är inte detta allttjämt ”trotskismens väsen”?

När var vidare Trotskij den trognaste bland de trogna i Lenins gamla garde? Det torde nog ”moraliske” Singer, som beskyller mig för att ha återgivit Hills brevsamling ”öarligt”, få svårt att visa.

I detta sammanhang skall jag be att få fästa uppmärksamheten på, att *Folkets Dagblad* i en replik till mig med den höga intelligens, som ofta präglar denna tidnings betraktelser, tycks antaga, att jag menar, att trotskisterna avrättats på grund av de tidigare avvikelser från den leninska linjen, som äro karaktäristiska för många av dem. Det menar jag naturligtvis inte alls. Jag hävdar endast att dessa avvikelser äro symptom, som hjälpa oss att förstå, hur dessa män drivits ut i den opposition mot bolsjevikpartiet, som ändat så tragiskt.

Singer bestrider även att Trotskij medarbetat i Hearstpressen. Artiklarna skulle ha stulits av denna. Vet Singer, att Hearstpressen energiskt tillbakavisat detta påstående och förklarat sig beredd till rättegång, om Trotskij vågade stämma? Upplysningen står annars att hämta i *The New Masses*. Vad är det för övrigt för ”socialistiska” artiklar, som den amerikanska fascistpressen får lust att stjäla och stuva om? Den inställning, som Singer försvarar, för honom åt misstänkt håll.

Trotskij, heter det vidare, har aldrig förklarat att man måste ”röja Stalin ur vägen” utan att man måste ”undanflytta” honom. Hos P. Lang. *Trotskismus und Faschismus* sid. 31, Basel 1937, där jag hämtat uppgiften, står det ”Stalin aus dem Weg zu räumen”. Jag överlämnar åt språkmännen att diskutera om min översättning av detta är felaktig. Men jag ber att få betona, att uttrycket inte står isolerat i min artikel. Är inte innebörden av, vad som menas med att ”företaga en kirurgisk operation bland de stalinska spetsarna” tillräckligt klar?

Folkets Dagblad hävdar, att detta ställe först senare av ”stalinisterna” utlagts som en uppmaning till mord. Men varför fanns då artikeln i en väska tillhörig Golzman, en av medlemmarna i det trotskistiska parallellcentrum? Singer kunde kanske taga sig en funderare på det också.

Slutligen beskyller Singer mig för att betrakta rättegångsprotokollen som ”heliga” och sätter själv deras tillförlitlighet ifråga. På den punkten kan jag emellertid fatta mig kort. Ingen vettig människa tror, att sovjetmyndigheterna förfalskat de stenografiska redogörelserna. Om vad som står där är ovederhäftigt och osant, så beror det inte på sovjetmyndigheterna utan på att de gamla revolutionärer, för vilka Singer ömmar, genomgående inför den närvarande allmänheten, världspressens representanter och världsoptionen överhuvud givit vilseledande uppgifter. Är det detta Singer vill hävda?

Singer finner det visst egendomligt, att fascisterna skulle bedriva spioneri, sabotage etc. i Sovjetunionen. Vore det inte, om vi tänka på de avslöjanden som nyligen ägt rum i Frankrike, egendomligare med motsatsen?

”Din begåvning”, heter det så hos ”moraliske” Singer, vilkens begåvning naturligtvis är höjd över alla tvivel kan först komma till sin rätt ”när du utvecklat dig rent mänskligt”. Detta omdöme överlämnar jag åt alla fria andars obegränsade löje. Det är uttalat av en man i galoscher,

som genom reaktionär inställsamhet söker taga sig fram i världen. Rent mänskligt? Är det Feuerbachs filosofi denne fraseur rekommenderar mig istället för Marx's? Uttrycket är gåtfullt.

Detta, kära Sven Andersson, är vad jag i all hast hinner skriva i detta ämne. Jag märker att mitt brev redan blivit en olidligt lång artikel. Därför ber jag dig helt enkelt att istället för annat svar offentliggöra detta brev i oförändrad form.

Moral är en fruktansvärd historia, särskilt när den är stor.

Din Per Meurling.

Slutkommentar till Meurling

Meurling (PM) är en skicklig skribent. Men i sitt svar till Kurt Singer (KS) hjälper inte detta: Han har så dåliga sakargument att han måste tillgripa demagogi och debattknep. Svaret visar PM från hans allra sämsta sida.¹

Svaret är arrogant. PM börjar med att beklaga den ”litterärt sett dåliga beskaffenhet” som vidlåter (den tyskspråkige politiske flyktingen) Singers artikel och hävdar att ”den sakliga halten” hos densamma ”är under all kritik”.² Efter att på detta sätt ha anslagit tonen, resonerar han med sig själv om Clarté borde publicera ett så undermåligt alster, men kommer slutligen ”ädelmodigt” fram till att det i namn av det fria ordet bör släppas fram.

Efter en sådan inledning förväntar sig den intet ont anande läsaren givetvis en skarp och nedgörande vidräkning med det sakliga innehållet i Singers inlägg, men läsaren blir besviken. PM:s svar består till stora delar av finter och sidomanövrer för att dribbla bort fakta, vilket vi ska exemplifiera. Därvid använder PM även flitigt av argument och uppgifter han hämtat från Gustav Johanssons antitrotskistiska sagobok ”Trotskij och trotskismen” (uppgifter som ofta är felaktiga – exempel på detta ges nedan).

De utrensade gamla bolsjevikledarna

Singer inleder sin artikel med en detaljgenomgång av vad som hänt med ”Lenins gamla garde”, dvs de ledande bolsjevikerna under revolutionen 1917 och konstaterar det är i stort sett bara Stalin kvar. PM har det bevärligt att bortförklara detta faktum. Han försöker därför att komma runt frågan genom kringgående rörelser:

- 1) PM för fram *andra* bolsjevik, som inte tillhörde den högsta bolsjevikledningen 1917, men som nu (1937) klättrat högre upp i ledningen och fortfarande inte råkat i onåd (t ex Molotov, Vorosjilov och Ordzjonikidze (!), se nedan). Alltså ett typiskt ”God dag – Yxskäft”-svar.
- 2) PM säger att många av Singers uppgifter är ”okontrollerbara”, dvs han ifrågasätter sanningshalten i Singers uppgifter (PM specificerar inte detta närmare).
- 3) PM nämner specifikt *Krylenko* där Singer skulle ha fel.

Med facit i hand så blir PM:s argument närmast tragikomiska. Singers uppgifter är korrekta. Och listan offer för den stalinistiska terrorn blev dessutom med tiden allt längre! T o m flera av de som PM själv räknar till de riktiga bolsjevikerna rök med. Här följer en liten uppdatering:

Singers lista

¹ Jämför gärna med hans [Från franska till ryska revolutionen](#) där hans formuleringskonst kommer till sin rätt i positiv mening.

² Senare i sitt svar beskriver PM den antinazistiske juden och flyktingen från Nazityskland, Kurt Singer, som ”vår lätt fascistiskt anstrukne moralist”. Minst sagt osmakligt.

Krylenko – avrättad 1938 (Singers info om att han redan låg illa till är korrekt, trots att PM förnekar detta)

Antonov-Ovsejenko arresterad 1938, avrättad 1939

Dybenko avrättad 1938

”Lenins gamla garde” enligt PM

Ordzjonikidze – begick självmord i februari 1937 (detta blev inte känt förrän senare)

Pjatnitskij – arresterad 1937, avrättad 1938

Jezjov – avrättad 1940

Av de bolsjeviker som nämns i Singers listor och som vid den aktuella tidpunkten fortfarande var vid liv eller vars öde anges som ”okänt” är det i själva verket bara *två* som inte arkebuserades eller hamnade i arbetsläger/fängelse (där de flesta också omkom), nämligen Alexandra Kollontaj (ambassadör i Sverige) och Podvojskij (som 1936 lämnade politiken). I motsats till PM så har KS således fötterna på väldigt fast mark.

Bolsjevikernas politbyrå 1917

PM ordar en hel del om vilka som egentligen ledde oktoberrevolutionen och börjar med en ganska irrelevant polemik om vilka som var medlemmar i politbyrån under upproret. Men jag tar ändå upp den därför att den ger en bra illustration på hur PM är ute och cyklar.

PM skriver:

Enligt Trotskij bestod till exempel bolsjevikpartiets politiska byrå den 7 nov. [nya stilen, vilket motsvarar 25 okt. enligt gamla stilen] av följande: Lenin, Trotskij, Zinovjev, Kamenev, Rykov, Tomskij och Stalin. Men enligt Singer hade den en annan sammansättning: Lenin, Stalin, Trotskij, Zinovjev, Kamenev, Sokolnikov och Bubnov.

Anledningen till att både KS och PM lägger så stor vikt vid 7 november (=25 oktober) är givetvis att det var då det bolsjevikledda upproret startade.

PM:s poäng är här att Trotskij och Singer kommer med olika uppgifter. Att PM drar upp detta beror knappast på att det skulle ha särskilt stor betydelse i sammanhanget (det skiljer dessutom bara på ett par mindre tunga namn): Det huvudsakliga syftet är nog i stället att PM på detta sätt vill misstänkliggöra Singers och/eller Trotskijs faktauppgifter. Hur ligger det då till med detta?

Jag kontrollerade vad Trotskij faktiskt skrev om saken i sitt viktigaste verk om Oktoberrevolutionen, *Ryska revolutionens historia*. Så här står det där:

Vid sammanträdet den 10 oktober [23 oktober, nya stilen] valdes, på Dzerzjinskijs förslag, en politisk byrå på sju personer: Lenin, Trotskij, Zinovjev, Kamenev, Stalin, Sokolnikov och Bubnov.¹

Således *exakt samma lista* som den som Singer gav, bortsett från att namnen uppräknas i annan ordning. Denna politbyrå, som alltså valdes 2 veckor före upproret, var den som fortfarande gällde den 25 oktober (= 7 nov).

Varifrån har då PM fått sin (felaktiga) lista med politbyråmedlemmar som tillskrivs Trotskij. Jo, den är i själva verket hämtad från *Gustav Johanssons trotskism-broschyr*.² Den som brister i källkritik är således PM själv: PM har inte brytt sig om att ”gå till källorna” som en av PM:s mer kända nutida beundrare brukar säga att man måste göra.

¹ *Ryska revolutionens historia*, band 3, s 142. Se även protokollet från CK-mötet, som återges i dokumentsamlingen [Bolsjevikerna och den ryska revolutionen](#) (se ”Sammanträde med bolsjevikpartiets centralkommitté (10 oktober)”).

² GJ:s trotskism-broschyr gavs ut 1937, Trotskijs stora arbete om Ryska revolutionen 1930, så det är inte lätt att bortförklara GJ:s felaktiga uppgifter med annat än att GJ är okunnig och/eller slarvig (att han medvetet skulle ljuga på denna punkt är inte särskilt sannolikt, eftersom det knappast finns någon vettig anledning till detta).

Ännu mer anmärkningsvärt är att PM ignorerar det stycke som i GJ:s broschyr följer *omedelbart efter* den felaktiga listan och *omedelbart före* ett avsnitt som PM citerar längre fram i sin artikel. Där skriver GJ följande om samma politbyrå:

Det kan heller inte vara fråga om den politiska byrå, som ledde den stora revolutionen i november 1917, ty där var Sinovjev och Kamenjev icke med. Lenin hade strax dessförinnan krävt deras omedelbara uteslutning ur partiet, därför att de uppträtt som ”revolutionens strejkbrytare”.

Varför återger inte PM detta som ju strider mot vad både Singer och Trotskij (enligt GJ) säger om politbyråns sammansättning? Jo, förmodligen därför att PM vet att det som GJ där påstår är struntprat: Revy författaren Hjorvard¹ fabulerar – ingen av de två uteslöts. För övrigt fungerade inte bolsjevikpartiet vid den tiden så att det räckte med att Lenin eller någon annan *krävde* att någon skulle uteslutas för att detta också skulle ske – sådana beslut fattades av vederbörliga partiinstanser.

PM har här återigen illustrerat något som är typiskt för stalinister: De filtrerar bort fakta som inte passar in i deras världsbild.

Vilka ledde egentligen Oktoberrevolutionen?

PM åberopar Gustav Johansson för att hävda att revolutionen leddes ”militärt och organisatoriskt” av en ”organisationskommitté” bestående av 5 man, där Stalin ingick (men inte Lenin eller Trotskij). Myten om denna ”kommitté”, som i den stalinistiska *SUKP(b):s historia* från 1938 benämns ”militärrevolutionärt centrum”, har avslöjats gång på gång – detta ”centrum” *existerade aldrig* annat än på papperet, och det finns inte ett enda dokument som visar att den sammanträdde eller gjorde något överhuvudtaget.²

Singer å sin sida citerar en artikel från 1918, där *Stalin* skriver:

”Allt arbete i samband med det praktiska organiserandet av upproret utfördes under den omedelbara ledningen av presidenten för Petrograds Sovjet, kamrat Trotskij, som partiet kan tacka för garnisonens övergång till sovjetens sida, och för den kloka ledningen av den militära revolutionskommitténs arbete.”

Det är uppenbart för alla läskunniga att Stalin här tilldelar Trotskij en annan roll under revolutionen än den som Gustav Johansson och PM vill tillerkänna honom. Vad har då PM att säga om detta? *Ingenting!* Han blundar! Vi förstår honom. Han återger bara GJ:s lögnaktiga version om Stalins unika roll och övergår sedan till att mässa om Trotskijs roll *före* 1917.

Trotskij före 1917

Uppenbarligen inser PM att han har inte har särskilt starka argument så länge som han håller sig till tiden från 1917 och framåt. Därför tillgriper han samma trick som sina läromästare i Sovjet använt sedan 1924: Dra fram motsättningarna mellan Trotskij och Lenin *före* 1917. Vad nu detta har för relevans för utrensningarna på 30-talet, det kan man verkligen fråga sig? Att dessutom dessa motsättningar uppenbarligen inte spelade någon som helst roll 1917, då Lenin tog emot Trotskij med öppna armar, visar väl hur ovidkommande resonemanget är.

”Nin-dokumentet”

KS kritiserade PM för att ha legat bakom publiceringen av ett förfalskat dokument som tillskrevs den spanske POUM-ledaren Nin. Att detta ”dokument” var förfalskat stod mycket tydligt klart (och bekräftades av spanska regeringen, vilket KS påpekar).³ Det förkastades också

¹ *Hjorvard* var den signatur som GJ brukade använda i revysammanhang, dvs när han skrev för och om revyer.

² Se t ex avsnittet ”Stalinistisk historieförfalskning: oktober 1917” i dokumentsamlingen [Bolsjevikerna och den ryska revolutionen](#) som utreder denna fråga närmare.

³ Och detta hade påvisats även i den svenska pressen vid den tiden, se artikelsamlingen [Socialistiska Partiet och POUM](#).

som bevismaterial vid den rättegång som fördes mot POUM i oktober 1938. Idag finns heller inte någon seriös historiker som är av annan uppfattning.¹ Vad säger då PM om saken? Jo:

Om dokumentet var falskt eller icke undandraget sig alltså min vetenskap. Påståenden stå här mot påståenden.

Uppenbarligen är PM tillräckligt välinformerad för att inte våga gå i god för dokumentets äkthet, men han menar tydligen att det ändå var helt korrekt att okommenterat publicera det. PM avsäger sig allt ansvar, vilket implicerar att han anser det vara fritt fram att okommenterat publicera tvivelaktiga ”dokument”, så länge som de inte *bevisligen* är falska. Vad som fö, enligt PM, krävs som bevis i detta sammanhang är oklart, uppenbarligen räcker inte uttalanden från spanska regeringsledamöter i alla fall.

PM fortsätter:

Att Nin ”försvunnit” ur fängelset lär vara riktigt. Däremot är det fullständigt obevisat, att kommunisterna rövat bort honom. Om Kurt Singer, vilkens framställning på denna punkt är indirekt och insinuant, är i stånd att prestera ett verkligt bevis härför, bör han omedelbart framlägga det inför allmänheten. Men det duger inte att bara ”misstänka” och ”påstå”.

Här antingen ljuger PM eller så är han dåligt informerad, ty att Nin bortförts av ”kommunistisk polis” rådde det vid den tiden ingen som helst tvivel om – t o m regeringsledamöter hade uttalat sig om detta och det pågick en utredning för att närmare utreda vad som hade hänt och få fast de som utfört det hela. I själva verket *mördades* Nin på order av den sovjetiske agenten Orlov redan i slutet av juni 1937 – för detaljer om denna ruskiga historia, se artikeln [Mordet på Andreu Nin – hur gick det till?](#) (på marxistarkivet).

Sedan är det minst sagt fräckt av PM att mot Singer framföra argumentet att ”det duger inte att bara ’misstänka’ och ’påstå’”, dvs PM menar att Singer inte har belagt sina påståenden med ”bevis”, samtidigt som PM själv ansett det vara helt OK att sprida det ifrågasatta ”Nin-dokumentet” – det är till att ha olika måttstockar för vad som är OK eller inte. PM:s kriterium är uppenbarligen enkelt: Det som stödjer den stalinistiska versionen är OK – sant *a priori* tills motsatsen bevisats (och vad som krävs för att PM ska godta ett motbevis står skrivet i stjärnorna) – medan sådant som går emot den stalinistiska versionen är *a priori* felaktigt. Så resonerar och tänker en god stalinist.

När det gäller PM:s skrivelser om Spanien, så bör i rättvisans namn påpekas att PM senare, i sin bok om *Kommunismen i Sverige* (utgiven 1950), erkände att han bidragit till att sprida lögnen om POUM och anarkisterna (vilket givetvis länder honom till heder). Han skriver där bl a:

Massakrerna på den spanska vänstern godkändes utan vidare. Gustav Johansson² torkade fettets efter middagsmaten från munnen och brännmärkte i skarpa ledare POUM:s förräderi – som han kallade det – mot den spanska arbetarrörelsen och hade idel hårda ord för anarkosyndikalisternas ansvarlösa uppträdande, deras jordfördelnings- och socialiseringsförsök. När kommunisterna sålunda uppträdde som den legala ordningens och den borgerliga demokratins väktare i Spanien och med våld slog ner dessa ytterlighetsriktningar, så skedde det vidare till yttermera visso under allehanda falska förevändningar. Det var påstådda spioncentra, som avslöjades, och förmenta upprorsförsök, som i tid omintetgjordes. De svenska kommunisterna lånade sig utan att blinka till alla dessa förfalskningar av verkligheten. Om Gustav Johansson, som vid den tiden gjorde skäl för namnet den svenske Vysjinskij, var i god tro eller ej kan jag inte bedöma. Men själv var jag det. Först långt efteråt har jag begripit, i vilka bedrägerier jag medverkade.

¹ Se [Processen mot POUM - Artiklar ur Folkets Dagblad och Arbetaren](#), som förutom tidningsartiklar även innehåller en del annat material, källor m m som ytterligare belyser saken.

² Gustav Johansson var vid denna tid redaktör för SKP:s dagstidning *Ny Dag*

Trotskijs uppmaning att "mörda" Stalin

Singer kritiserar det av PM tidigare anförda påståendet att Trotskij i en artikel skulle ha uppmanat sina anhängare att "röja Stalin ur vägen", i betydelsen "mörda", vilket framfördes som "indicium" under Moskvaprocesserna. KS hävdar att det var fråga om en avsiktlig felöversättning och att Trotskij helt enkelt menade att Stalin skulle avsättas.

PM försvarar Moskvarättegångarnas version (bl a genom att hänvisa till en tysk översättning, vars relevans i sammanhanget är svår att begripa).

Det tragikomiska i sammanhanget är att det som diskuteras inte är ett "hemligt" dokument, utan ett "*Öppet brev till Centrala exekutivkommittén*" från mars 1932, som först publicerades i *Oppositionens Bulletin* (på ryska) och sedan på många andra språk (det finns nu även på svenska på marxistarkivet¹). Det "öppna brevets" uppmaning görs i form av en hänvisning till Lenins vid den aktuella tidpunkten i Sovjet fortfarande opublicerade "Brev till kongressen", där Lenin föreslår att man ska avsätta Stalin från posten som generalsekreterare². Om detta ska tolkas som en uppmaning till att mörda Stalin, då är i själva verket Lenin den skyldige, vilket givetvis är struntprat.³

Och så till sist: I del II av sin huvudartikel säger Meurling att brevet "fanns i ett hemligt fack i en av de anklagades, Golzman, resväska" och menar uppenbarligen att detta tyder på att det var något skumt med det hela. Om det är korrekt att "brevet" hittades i ett "hemligt fack" – och det kan mycket väl vara sant – så visar det bara en enda sak, nämligen att det inte var tillåtet, utan t o m farligt, att i Sovjet införa "trotskistiska" skrifter, såsom den ryskspråkiga *Biulleten Oppositsij* (Oppositionens bulletin), där det *öppna brevet* fanns publicerat. Den som ville föra med sig något sådant fick göra det i hemlighet, t ex gömma det i ett hemligt fack i sin resväska.

Protokollen från Moskvarättegångarna

Om dessa skriver PM bl a

Ingen vettig människa tror, att sovjetmyndigheterna förfalskat de stenografiska redogörelserna.

Nu var ju det inte detta som var frågan, och det vet säkert också PM. Ingen (inte heller KS) har hävdad att protokollen som sådana skulle vara förfalskade (även om det numera finns bevis på att de "redigerats"). Det frågan gäller är om rättegångarna var OK och uppfyllde alla anständiga krav på rättsäkerhet, eller om det i stället var fråga om välregisserade skådeprocesser, där de anklagade *tvingats* att "bekänna" uppiktade brott. När PM skrev sitt inlägg fanns det redan omfattande och i vissa fall fullkomligt förödande kritik mot olika aspekter av

¹ Finns i sin helhet i svensk översättning på marxistarkivet: [Öppet brev till CEK](#)

² Så här skrev Lenin (enligt den "officiella" svenska översättningen):

"Stalin är alltför grov, och denna brist, som är fullt tolerabel i vår mitt och i relationerna mellan oss kommunister, kan inte tolereras hos en generalsekreterare. Därför föreslår jag kamraterna att överväga ett sätt att förflytta Stalin från denna post och till den utse en annan person, som är överlägsen kamrat Stalin bara i ett avseende, nämligen att han är tolerantare, lojalare, hövligare och mer uppmärksam mot kamraterna, mindre nyckfull osv." Se [Brev till kongressen m m](#) (särskilt tillägget från den 25 december 1922).

Den svenska översättningen använder således ordet "förflytta", vilket i den officiella engelska översättningen motsvaras av "remove" ("avlägsna"): "...think about a way of removing Stalin from..." (*Collected Works* vol 36, "Letter to the Congress"). Detta är också det ord som används i den engelska översättningen av Trotskijs "öppna brev": "It is time to carry out at last Lenin's final and insistent advice: remove Stalin!". För mer detaljer, se den redaktionella inledningen till den svenska översättningen av Trotskijs [Öppet brev till CEK](#).

³ Trotskij kommenterar det "Öppna brevet" och hur det missbrukas vid Moskvarättegångarna vid flera tillfällen, bl a inför Dewey-kommissionen 1937 – se [Slutanförande inför Dewey-kommissionen](#) (särskilt s 76-78)

rättegångarna, vilket PM nog också kände till, men även i detta fall fungerade han som en god stalinist – han ignorerade sådant som motsade hans förutfattade meningar.¹

Martin Fahlgren (26 september 2008)

¹ För en översiktlig, men ändå grundlig, analys av Moskvarättegångarna, se Kenth-Åke Anderssons [Om Moskvarättegångarna](#). När Per Meurling skrev sina artiklar fanns på svenska redan åtskilliga kritiska texter om rättegångarna. Bland dessa kan nämnas följande, som finns återgivna på marxistarkivet: [Moskvaprocessen. Rättvisa eller justitiemord?](#) (broschyr utgiven Socialistiska Partiet 1936) och [Moskva-processerna i Socialistisk Tidskrift](#) (artikelsamling). På tyska, som PM uppenbarligen läste regelbundet, fanns dessutom Leon Sedovs, *Rotbuch über den Moskauer Prozess*, som i detalj dissekerar den 1:a Moskvaprocessen. Denna viktiga skrift finns nu i svensk översättning på marxistarkivet: [Rödbok om Moskvarättegångarna](#).

För detaljer hur man bar sig åt för att framtvinga ”bekännelser”, se [Bekännelsen](#) och [Slánský-rättegångens maskineri](#), som behandlar skåderättegångarna i Tjeckoslovakien i början av 50-talet, men där man redan på 60-talet grundligt utredde vad som skett (*Bekännelsen* är skriven av en av de tre som överlevde denna rättegång).